

СТАРША ПРОФІЛЬНА ШКОЛА: КРОКИ ДО СТАНОВЛЕННЯ

Методичні рекомендації

СТАРША ПРОФІЛЬНА ШКОЛА: КРОКИ ДО СТАНОВЛЕННЯ

Методичні рекомендації

Матеріал підготовлений Шведсько-українським проектом “Підтримка децентралізації в Україні”, що фінансується Шведським агентством міжнародного розвитку SIDA та впроваджується компанією SKL International, яка є дочірньою організацією Шведської асоціації місцевих влад та регіонів SALAR

«Проект фінансується програмою польського співробітництва з розвитку Міністерства закордонних справ Республіки Польща. Публікація висловлює виключно думку автора та не може сприйматися, як офіційна позиція Міністерства закордонних справ Республіки Польща».

СТАРША ПРОФІЛЬНА ШКОЛА: КРОКИ ДО СТАНОВЛЕННЯ.

Старша профільна школа: кроки до становлення. Методичні рекомендації. / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. — К., 2019. — 52 с.

Новий Закон “Про освіту”, який набув чинності у вересні 2018 року визначив і модель старшої школи, яка має стати трьохрічною та профільною. Профільна освіта, яка не є абсолютно новим явищем для української освітньої системи, на превеликий жаль, не стала всеохоплюючою для старшої школи, яка функціонує сьогодні. Саме тому організація ефективної старшої профільної школи є одним із викликів, який уже стоїть і за декілька років стоятиме ще гостріше перед українським суспільством загалом та українською освітньою спільнотою зокрема. Саме тому маємо завчасно готуватися до майбутніх змін, щоб ризики були як найменшими, а помилки - як найрідшими. Серйозним викликом організації функціонування старшої школи є наявність контингенту здобувачів освіти. Саме кількість здобувачів освіти у старшій школі зумовить те, що організувати функціонування ліцеїв, як самостійних юридичних одиниць, буде можливе не в усіх адміністративно-територіальних одиницях. Досі залишається на порядку денному питання рівня управління (регіональний і/або місцевий) мережами старших шкіл. Автори цього видання спробували знайти відповіді на наступні питання:

- З якими головними проблемами створення старшої школи зіштовхнулась система освіти України?
- Які ключові здобутки системи профільного навчання Польщі можуть бути корисними для України?
- Чому організацію профільного навчання необхідно розглядати як невід’ємну складову регіональної Стратегії освіти?
- Як вимірювати потенціал закладів загальної середньої освіти III ступеня щодо організації ефективного профільного навчання?
- На якому рівні (регіональному/субрегіональному/міському/місцевому) ефективніше організувати профільне навчання?
- Як організувати профільне навчання в умовах відсутності в одній чи кількох громадах необхідного контингенту здобувачів освіти? Яка нормативно-правова база для цього потрібна та яким є їх алгоритм дій?

Цільова аудиторія: Керівники органів управління освітою місцевих рад, районних і обласних адміністрацій, фахівці методичних служб та інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Автори висловлюють вдячність за допомогу у підготовці Методичних рекомендацій

Володимиру Коліснику, експерту секторальної платформи «Якісна освіта»
Асоціації об’єднаних територіальних громад

Ельмірі Перепелиці, начальнику управління освіти Славутської міської ради
Хмельницької області

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ	4
1.1. Профільне навчання: мета, методологічне обґрунтування, принципи та головні складники.	4
1.2. Поточна ситуація з функціонуванням профільної школи. Проблеми та їх джерела.	6
1.3. Про плани та підходи реформування старшої школи та організації профільного навчання в ній.	8
РОЗДІЛ 2. ПРОФІЛЬНА ОСВІТА В ПОЛЬЩІ	10
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ. ІНДИКАТОРИ ЯКОСТІ	16
3.1. Актуальність методів оцінювання організації профільного навчання	16
3.2. Список індикаторів	18
3.3. Порівняння закладів загальної середньої освіти за допомогою індикаторів	20
РОЗДІЛ 4. ПРАКТИКА З ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ	21
4.1. Опис проблеми	21
4.2. Ухвалення політичного рішення	22
4.3. Проведення аналізу ситуації	23
4.4. Проведення кампанії з інформування	29
4.5. Затвердження плану дій	31
РОЗДІЛ 5. ОСВІТНІ ОКРУГИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАСАДАХ МІЖМУНІЦИПАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	32
5.1. Потреба створення міжмуніципального освітнього округу та законодавче забезпечення цього процесу	32
5.2. Моделювання профільного навчання шляхом створення міжмуніципального освітнього округу	36
5.3. Алгоритм створення міжмуніципального освітнього округу	41
ДОДАТКИ	49

РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

1.1. ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ: МЕТА, МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ, ПРИНЦИПИ ТА ГОЛОВНІ СКЛАДНИКИ

Освітня галузь України, поряд із кризовими явищами в ній, перебуває на етапі системної модернізації. Надзвичайно важливим при здійсненні таких змін є глибокий аналіз проблем щоби правильно та ефективно вибудувати траєкторію руху вперед, враховуючи при цьому інтереси усіх стейкхолдерів процесу.

Головними проблемами загальної середньої освіти є її непрактичність, перезавантаженість учнів на усіх етапах навчання, затеооретизований зміст навчальних програм та підручників, незацікавленість у кінцевому результаті як здобувачів освіти, так і педагогів.

Саме це і зумовило процес реформування галузі та старт Нової української школи з 1 вересня 2018 року. Кардинальні зміни поки що торкнулися початкової ланки, але не за горами той час, коли такі ж грандіозні зміни відбудуватимуться у базовій та старшій школі.

Новий Закон “Про освіту”, який набув чинності у вересні 2017 року визначив і модель старшої школи, яка має стати трьохрічною та профільною. Профільна освіта не є абсолютно новим явищем для української системи освіти, але, на превеликий жаль, не стала всеохоплюючим явищем для старшої школи, яка функціонує сьогодні. Досить часто ми стикаємося із проблемами формальної профілізації у старшій школі, в основу якої закладаються інтереси вчителя, але аж ніяк учня. Все це призводить до того, що навчання у так званих профільних класах не дає учням ґрунтовних знань, практичних навичок і, що найголовніше, змушує їх шукати поза стінами навчальних закладів додаткових, ефективних цікавих та потрібних занять, щоби усунути ті прогалини у знаннях, які, на превеликий у жаль, утворилися під час навчання у школі.

Саме тому організація ефективної старшої профільної школи є одним із викликів, який уже стоїть і за декілька років стоятиме ще гостріше перед українським суспільством загалом та українською освітньою спільнотою зокрема. Саме тому маємо завчасно готуватися до майбутніх змін, щоби ризики були як найменшими, а помилки як найрідшими.

Якою має бути старша профільна школа та профільне навчання зокрема і є завданням розроблених нами Методичних рекомендацій.

Профільне навчання – різновид диференційованого навчання здобувачів освіти старшої школи відповідно до їх освітніх потреб, нахилів, здібностей, які зумовлені орієнтацією на майбутній професійний вибір, на майбутню професію.

На жаль, до сьогодні маємо певне нерозуміння профільного навчання, часто ототожнюючи його з професійним навчанням. На щастя, Закон України “Про освіту” чітко розмежував здобуття профільної середньої освіти на два спрямування:

- **академічне**, як профільне навчання на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, і поглибленого вивчення окремих предметів з урахуванням здібностей та освітніх потреб здобувачів освіти з орієнтацією на продовження навчання на вищих рівнях освіти;
- **професійне**, як орієнтоване на ринок праці профільне навчання на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, та професійно орієнтованого підходу до навчання з урахуванням здібностей і потреб учнів.

Освітні потреби, нахили та здібності, орієнтовані на майбутній професійний вибір зумовлюють вибір здобувачами освіти відповідних профілів навчання.

Профіль навчання – спосіб організації диференційованого навчання, який передбачає поглиблене і професійно-зорієнтоване навчання циклу споріднених предметів.

Профіль навчання визначається з огляду на освітні потреби замовників освітніх послуг (здобувачів освіти, їх батьків) та зумовлюються:

- кадровими, матеріально-технічними, інформаційними ресурсами закладу освіти;
- соціокультурною та виробничою інфраструктурою відповідного регіону;
- перспективою здобуття подальшої освіти та майбутніми життєвими планами здобувачів освіти.

Особливого значення для забезпечення ефективності організованого профільного навчання у старшій школі набуває процес моделювання профілю навчання. Модель профільного навчання визначає шляхи досягнення його мети та основних завдань, а саме формування ключових та предметних компетентностей.

ОРІЄНТОВНА МОДЕЛЬ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Процес моделювання профільного навчання складається з ряду етапів під час яких вивчається та оцінюється мета та завдання профільного навчання, що моделюється та умови за яких він реалізується (**аналітичний етап**); вивчаються засоби і форми моделювання (**перспективний етап**); реалізується задум і відтворюється на практиці розроблений проєкт профільного навчання (**виконавчий етап**).

Профілі навчання мають цілий ряд особливостей, які зумовлюються такими **показниками**:

- кадрові, матеріально-технічні показники закладу освіти;
- модернізація складових освітнього процесу (змісту, форм, методів навчання);
- соціокультурна, виробнича інфраструктура регіону, де розташований заклад освіти;
- перспектива подальшої освіти, життєві орієнтири здобувачів освіти;
- **напрями профілізації** (суспільно-гуманітарний, технологічний, художньо-естетичний, природничо-математичний, спортивний);
- **спеціалізація профільного навчання** (фінанси, юриспруденція, медицина, педагогіка тощо).

Ефективність профільного навчання, ефективність функціонування старшої профільної школи залежить від якісно організованої допрофільної підготовки у базовій школі. Не може бути успішною старша профільна школа, якщо їй передувала неефективна базова школа. Після закінчення такої неефективної базової школи учні, потрапляючи у конкурентне середовище своїх однокласників з інших закладів освіти, змушені докладати значно більше зусиль щоби не виділятися у показниках успішності серед колег, які здобули якіснішу базову освіту, мали ефективно організовану систему допрофільної освіти та свідомо і підготовлено обрали певний профіль навчання.

Суттю **допрофільної підготовки** є створення освітнього середовища, яке сприятиме подальшому профільному самовизначенню здобувачів освіти шляхом організації курсів за вибором, інформаційної роботи і профільної орієнтації.

Основними складовими допрофільної підготовки є основні компетентності здобувачів освіти:

- **інтелектуальна компетентність** як здатність працювати з різноманітною інформацією, схильність до науково-дослідницької діяльності;
- **діяльнісна компетентність** як уміння самостійно конструювати навчальну діяльність;
- **рефлексивна компетентність** як спроможність здійснювати самооцінку та самоконтроль;
- **особистісна компетентність** як бажання та вміння виявляти цілеспрямованість, ініціативу та самостійність;
- **креативна компетентність** як схильність до нових ідей, пошуку нових нестандартних рішень;
- **емоційна компетентність** як вміння адекватно реагувати на різноманітні, часто нестандартні ситуації.

1.2. ПОТОЧНА СИТУАЦІЯ З ФУНКЦІОНУВАННЯМ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ. ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ ДЖЕРЕЛА

Профільне навчання у старшій школі було організовано в закладах загальної середньої освіти і до прийняття нового Закону й функціонує після набрання ним чинності. Статистичні дані показують як про досить широкий спектр навчальних предметів, які вивчаються на профільному рівні, так і високий відсоток шкіл III ступеня в яких воно впроваджується. Для прикладу надаємо узагальнені дані статистичної звітності ЗНЗ-1 по Хмельницькій області станом на 5 вересня 2018 року.

СТАТИСТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО ПРОФІЛЬНЕ ТА ПОГЛИБЛЕНЕ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ
У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ СТАНОМ НА 5 ВЕРЕСНЯ 2018 РОКУ

	Всього шкіл в області	В них учнів	Із загальної кількості в сільській місцевості	
			шкіл	учнів
Всього шкіл	680	134268	507	42870
в т. ч. I-III ступенів	408	111619	260	30552
профільне вивчення предметів	471	9200	210	2234
українська мова	164	3084	88	933
українська література	48	805	26	273
зарубіжна література	2	13	2	13
іноземна мова	30	761	3	37
історія	67	1216	31	330
правознавство	11	263	4	61
економіка	6	123	1	5
мова і література національних меншин	1	20		
математика	38	760	11	101
фізика і астрономія	1	27		
біологія і екологія	31	465	16	165
хімія	12	253	1	15
географія	12	239	7	73
інформатика	22	511	8	105
технології	20	378	10	97
мистецтво	1	29		
фізична культура	2	26	2	26
захист Вітчизни	3	227		
Кількість закладів з профільним вивченням предметів в області	287	в них класів - 471	157	в них класів - 198
поглиблене вивчення предметів	190	15277	65	1292
математика	23	1005	8	152
фізика	3	71		
хімія	7	290	1	6
біологія	19	492	6	61
історія	21	614	12	150
правознавство	1	24	1	24
географія	9	252	6	114
українська мова і література	53	2315	23	377
іноземна мова	37	8790	4	361
інформатика	12	548	2	28
інші	5	876	2	19
Кількість закладів з поглибленим вивченням в області	120	в них класів - 617	48	в них класів- 105

Аналіз цих даних показує, що профільним навчанням охоплено 287 закладів освіти старшої школи із 408, які функціонують в області, що ставить 70% від загальної кількості, в тому числі у міській місцевості - 130, 148 та 88% та у сільській - 157, 260 та 60% відповідно.

На перший погляд такі статистичні показники повинні тішити та вселяти впевненість, але якщо накласти на них статистику наповнюваності профільних класів, дублювання профілів в окремо взятих територіальних одиницях, географію малокомплектних шкіл сільської місцевості, де організоване профільне навчання, то прийдемо до висновків, що якість організованого навчання бажає бути кращою.

Якими ж основними є проблеми теперішньої профільної освіти та що їх породжує?

Досвід показує, що основними проблемами організації профільного навчання у теперішній старшій школі є:

- організація профільного навчання у однокласних і малокомплектних школах, які у своєму складі мають III ступінь;
- дублювання однакових профілів навчання у закладах освіти, які розташовані на географічно малих територіях;
- створення профілів навчання, де першочерговими є не побажання здобувачів освіти, а забезпечення педагогічного навантаження вчителів;
- запровадження того чи іншого профілю навчання на основі вибору найбільшої кількості учнів, ігноруючи потреби меншості;
- нерозуміння батьків щодо можливості та необхідності зміни закладу освіти їхніми дітьми для забезпечення якісного та відповідного потребам їх дітей профільного навчання;
- кадрові проблеми старшої профільної школи, особливо у сільській місцевості;
- слабка матеріально-технічна база закладів освіти.

Джерелами цих та інших проблем профільного навчання старшокласників є:

- відсутність ефективної нормативно-правової бази, яка б регулювала функціонування старшої профільної школи у сучасних умовах;
- небажання засновників створювати ефективну мережу класів у старшій школі;
- нерозуміння батьками справжньої суті профільного навчання у подальшій успішній кар'єрі їх дітей;
- існування в Україні, так званої субкультури або культу вищої освіти;
- неефективне використання бюджетних ресурсів у зв'язку з функціонування неефективної мережі закладів освіти в адміністративно-територіальних одиницях.

1.3. ПРО ПЛАНИ ТА ПІДХОДИ РЕФОРМУВАННЯ СТАРШОЇ ШКОЛИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В НІЙ

Закон України "Про освіту" чітко визначив місце профільної середньої освіти. Стаття 10 вказаного Закону визначає, що профільна середня освіта відповідає третьому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Крім того Закон встановив, що з 1 вересня 2027 року строк здобуття профільної середньої освіти усіма здобувачами становитиме три роки. І, починаючи з цього терміну, ліцеї, як заклади середньої освіти, функціонуватимуть як самостійні юридичні особи.

Вказані норми Закону, прямо вказують на те, що старша профільна школа стане обов'язковою для тих, хто здобуватиме повну загальну середню освіту за академічним спрямуванням, яке орієнтоване на продовження навчання здобувачами освіти на вищих рівнях освіти.

Фото: Славутська міська рада

Уже сьогодні це ставить перед органами місцевого самоврядування та місцевої влади виклики щодо розробки мережі таких закладів, здійснення поетапної оптимізації старшої школи у структурі закладів загальної середньої освіти, створення потужної матеріально-технічної бази для забезпечення якісного академічного профільного навчання та належних умов навчання і можливого проживання здобувачів освіти. *Вочевидь, що ця робота повинна мати поступовий характер, враховуючи інтереси учнів, їх батьків, педагогічного персоналу шкіл в яких буде ліквідований III ступінь. Весь процес модернізації мережі старших шкіл громади повинен бути під чітким лідерством керівництва місцевої влади, ґрунтуватися на глибокому і об'єктивному аналізі, і головне бути з широким та прозорим залученням всіх зацікавлених сторін.*

У планах центрального органу виконавчої влади у сфері освіти є забезпечення фінансування та управління старшої академічної профільної школи на обласному та міському рівнях.

Разом з тим, Перехідні положення Закону допускають можливість запровадження ще до 2027 року освітніх програм трирічної профільної школи за рішенням центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, за умов наявності відповідного стандарту профільної середньої освіти та відповідної типової освітньої програми. З цього приводу в освітньому середовищі України точаться дискусії і як один із варіантів обговорюється 2023 рік.

Попередній аналіз ситуації вказує, що процес організації профільного навчання через модернізацію мереж старших шкіл буде мати, як правило, два основних випадки:

Перший – створення нової мережі старших шкіл з чітким визначенням профілізації кожного закладу загальної освіти і можливою ліквідацією III ступеня деяких шкіл (тобто переведення їх у статус «гімназії») в межах однієї адміністративно-територіальної одиниці. Вочевидь, мова йтиме про міста, які мають чисельність населення понад 50 тис. осіб і стали демографічну ситуацію. Незважаючи, що цей процес стосуватиметься мережі однієї громади, в ньому також можуть бути складні ситуації та певні соціальні конфлікти. В розділі 4 наведена краща практика м. Славути Хмельницької області, в якій згадуються з яким рівнем суспільного напруження стикнулася місцева влада під час оптимізації III ступеня у школах своєї громади.

*Другий напрямок більш складний. Він пов'язаний з тим, що організувати функціонування ліцеїв, як самостійних юридичних осіб, буде можливим не в усіх адміністративно-територіальних одиницях, враховуючи наявність контингенту здобувачів освіти. Це змусить місцеві органи влади окремих територій забезпечити створення таких закладів на основі принципів міжмуніципального співробітництва. Це означає, що громади (переважно сільські і селищні, але також і міські), які вже створилися як ОТГ, межують між собою, шляхом добровільного переговорного процесу мають змодельювати нову спільну мережу старших шкіл. Ця модель може мати назву «**міжмуніципальний освітній округ**». Вочевидь, що цей випадок є більш складним, тривалішим в часовому вимірі та повинен базуватися на конструктивному і прозорому діалозі між керівниками громад, наскрізною темою якого повинні бути довгострокові інтереси дітей цих громад. У Розділі 5 надані деякі тези, можливі підходи та приклади моделювання «міжмуніципального освітнього округу».*

Незважаючи на можливе прийняте рішення стосовно старту профільної школи у 2023 чи 2027 роках виклики перед освітньою галуззю є серйозними і потребують активної суспільної дискусії та ґрунтовної підготовки.

РОЗДІЛ 2. ПРОФІЛЬНА ОСВІТА В ПОЛЬЩІ

До 1999 року у Польщі існували старші школи. Це були 4-річні середні школи, 5-річні технікуми та 2-річні професійно-технічні школи. У цих школах продовжували навчання випускники базових шкіл (1-8 класи). Старші школи (III ступінь) мали підготувати учнів до продовження навчання у закладах вищої освіти – 4-5-річних університетах та політехніках, 3-річних училищах для викладачів. Вступити до університету чи політехніки можна було лише після складання випускних іспитів на атестат зрілості (матури) та вступного іспиту. Ті, хто не пройшов підсумкову атестацію після школи або вступний іспит до університету, могли здобути професію у 2-3-річному (середньому) професійно-технічному училищі.

У 1949–1999 роках старшу школу (III ступінь) розглядали як перехідний етап навчання, під час якого учні здобували знання на заняттях за такими профілями: математичний та фізичний, біологічний та хімічний, гуманітарний та загальноосвітній. Обравши конкретний профіль, учні самостійно визначалися у якому напрямі піде їхній навчальний шлях. Учні, які не визначилися, яку саме галузь навчання вибрати у майбутньому, вирішували вчитися у загальноосвітніх класах. Зазвичай, випускники цих класів продовжували навчання у 2-3-річному (середньому) професійно-технічному училищі.

У кожному профілі спеціалізовані предмети вивчалися поглиблено. Учні старшої школи (III ступінь), які обрали конкретний профіль, не завжди продовжували навчання в університеті, у політехнічному чи медичному вищому навчальному закладі за обраним профілем. Траплялось також, що учні з біологічного та хімічного профілю обирали гуманітарні дослідження. Так було і з учнями у класах математичного профілю. Слід також зазначити, що результати навчання у класах з математичним профілем, були значно вищими з усіх предметів, ніж результати у класах з гуманітарним профілем.

У результаті реформи 1999 року чотирирічну старшу школу перетворили на трирічну школу, залишивши її попередні функції, тобто підготовку до подальшої освіти у ВНЗ. Разом зі зміною тривалості навчання, було узгоджено навчальні програми старшої школи з програмами попередніх етапів навчання: I ступінь (1-6 класи) та II ступінь (7-9 класи). Старша школа (III ступінь 10-12 класи) мала поглибити та розширити знання, здобуті учнями у молодших класах школи I ст. (1-6 класи) і II ст. (7-9 класи). Це дозволило уникнути дублювання навчального матеріалу у програмах школи II ст. (7-9 класи) і школи III ст. (10-12 класи). 2002 року сформулювали освітні цілі для шкіл другого та третього ступеня, а 2012 року адаптували їх до вимог Європейського Союзу.

ОСВІТНІ ЦІЛІ 2002 РОКУ	ОСВІТНІ ЦІЛІ 2012 РОКУ
БЕЗПЕКА	ЗНАННЯ
КРЕАТИВНІСТЬ / ІННОВАЦІЙНІСТЬ / ПІДПРИЄМЛИВІСТЬ	КРЕАТИВНІСТЬ / ІННОВАЦІЙНІСТЬ / ПІДПРИЄМЛИВІСТЬ
ВИКЛИКИ / ЗАГРОЗИ	КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
МОДЕРНІЗАЦІЯ	МОДЕРНІЗАЦІЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ	ВИСОКА ЯКІСТЬ
РЕСУРСИ / ЕФЕКТИВНІСТЬ	РЕСУРСИ / ЕФЕКТИВНІСТЬ
ВИРІВНЮВАННЯ / ВКЛЮЧЕННЯ	ТАЛАНТИ / МОЖЛИВОСТІ / ВИРІВНЮВАННЯ / ВКЛЮЧЕННЯ
ПОВНА ЗАЙНЯТІСТЬ	РОЗВИТОК / ВИБІР / АВТОНОМІЯ
УСПІХ / ЩАСТЯ ГРОМАДЯН	ВІДКРИТІСТЬ / ТОЛЕРАНТНІСТЬ

ОСВІТНІ ЦІЛІ 2002 РОКУ	ОСВІТНІ ЦІЛІ 2012 РОКУ
	НАВЧАННЯ УПРОДОВЖ ЖИТТЯ
	ПОВНА ЗАЙНЯТИСТЬ
	СПІВПРАЦЯ / ПАРТНЕРСТВО
	УСПІХ / ЩАСТЯ ГРОМАДЯН / НАРОДУ / МЕШКАНЦІВ СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ
	ЕКОНОМІКА, ЩО БАЗУЄТЬСЯ НА ЗНАННЯХ

Реалізація навчальних цілей відбувалася на заняттях фізико-математичного, хіміко-біологічного, математично-географічного та гуманітарного профілів. У профільних класах відповідні предмети вивчалися поглиблено.

ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ – ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИЙ ПРОФІЛЬ (СТАРША ШКОЛА)

	Клас I		Клас II		Клас III	
	базовий рівень	поглиблений	базовий рівень	поглиблений	базовий рівень	поглиблений
Польська мова	4		4		4	
Іноземна мова	3		3		2	
Іноземна мова	3		3		2	
Знання культури	1					
Історія	2					
Суспільствознавство	1					
Основи підприємництва	2					
Географія	1					
Біологія	1					
Хімія	1					
Фізика	1			5		4
Математика	4		3	4	3	4
Інформаційні технології	1					
Фізичне виховання	3		3		3	
Безпека життєдіяльності	1					
Заняття з класним керівником	1		1		1	
Історія та суспільство	0					
Поглиблений предмет	0		2		2	
Додатковий предмет	0		4		4	
Кількість годин разом	30		32		29	

Поглиблений предмет: хімія, географія, історія, інформаційні технології, суспільствознавство

Додатковий предмет: історія та суспільство, економіка на практиці

ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ - ХІМІКО-БІОЛОГІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

	Клас I		Клас II		Клас III	
	базовий рівень	поглиблений	базовий рівень	поглиблений	базовий рівень	поглиблений
Польська мова	4		4		4	
Іноземна мова	3		3		2	
Іноземна мова	3		3		2	
Культурознавство	1					
Історія	2					
Суспільствознавство	1					
Основи підприємництва	2					
Географія	1					
Біологія	1					
Хімія	1					
Фізика	1			5		4
Математика	4		3	4	3	4
Інформаційні технології	1					
Фізичне виховання	3		3		3	
Безпека життєдіяльності	1					
Заняття з класним керівником	1		1		1	
Історія та суспільство	0		2		2	
Поглиблений предмет	0		4		4	
Кількість годин разом	30		32		29	

Поглиблений предмет: математика і фізика

Фото: Wojciech Marchlewski

ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ - ХІМІКО-БІОЛОГІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

	Клас I		Клас II		Клас III	
	базовий рівень	поглиблений	базовий рівень	поглиблений	базовий рівень	поглиблений
Польська мова	4		4		4	
Іноземна мова	6		6		5	
Іноземна мова	3		3		2	
Культурознавство	1					
Історія	2					
Суспільствознавство	1					
Основи підприємництва	2					
Географія	1			5		4
Біологія	1					
Хімія	1					
Фізика	1					
Математика	4		3	4	3	4
Інформаційні технології	1					
Фізичне виховання	3		3		3	
Безпека життєдіяльності	1					
Заняття з класним керівником	1		1		1	
Історія та суспільство	0					
Поглиблений предмет	0		2		2	
Додатковий предмет	0		4		4	
Кількість годин разом	33		35		32	

Додатковий предмет: історія та суспільство, практична економіка

Поглиблений предмет: хімія, історія, інформаційні технології, суспільствознавство, польська мова

ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ - ПОЛЬСЬКА МОВА ТА ІСТОРІЯ

	Клас I		Клас II		Клас III	
	базовий рівень	поглиблений	базовий рівень	поглиблений	базовий рівень	поглиблений
Польська мова	4		4		4	
Іноземна мова	3		6		2	
Іноземна мова	3		3	4	2	4
Культурознавство	1					
Історія	2			5		4
Суспільствознавство	1					
Основи підприємництва	2					
Географія	1					
Біологія	1					
Хімія	1					

Фізика	1					
Математика	4		3		3	4
Інформаційні технології	1					
Фізичне виховання	3		3		3	
Безпека життєдіяльності	1					
Заняття з класним керівником	1		1		1	
Природознавство	0			2		2
Додатковий предмет		0		4		4
Кількість годин разом		30		35		32

Поглиблений предмет: знання про суспільство, географія, польська мова

Остання реформа освіти 2015 року змінила систему, ліквідувавши гімназії (школа II ступеня). У сучасній системі напрямний проміжний елемент зник. Тепер 4-річна школа III ступеня відіграє роль школи, яка готує до навчання у ВНЗ. Як і в попередній системі, в середній школі є класи з математичним та фізичним профілями; біологічні та хімічні, гуманітарні та загальноосвітні. Зі зміною системи освіти у Польщі змінилися й цілі освіти. Варто ознайомитись із змінами, які відбулися між 2002 - 2012 - 2019 роками.

ОСВІТНІ ЦІЛІ 2002 РОКУ	ОСВІТНІ ЦІЛІ 2012 РОКУ	ОСВІТНІ ЦІЛІ 2012 РОКУ
БЕЗПЕКА	ЗНАННЯ	ОСВІТА
КРЕАТИВНІСТЬ / ІННОВАЦІЙНІСТЬ / ПІДПРИЄМЛИВІСТЬ	КРЕАТИВНІСТЬ / ІННОВАЦІЙНІСТЬ / ПІДПРИЄМЛИВІСТЬ	ТРАДИЦІЇ / ВІРА
ВИКЛИКИ / ЗАГРОЗИ	КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ	ІДЕНТИЧНІСТЬ / БЕЗПЕКА
МОДЕРНІЗАЦІЯ	МОДЕРНІЗАЦІЯ	ВИКЛИКИ / ЗАГРОЗИ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ	ВИСОКА ЯКІСТЬ	ПОТРЕБИ / ОЧІКУВАННЯ
РЕСУРСИ / ЕФЕКТИВНІСТЬ	РЕСУРСИ / ЕФЕКТИВНІСТЬ	ПОВНА ЗАЙНЯТІСТЬ
ПОТРЕБИ / ОЧІКУВАННЯ	ТАЛАНТИ / МОЖЛИВОСТІ / ВИРІВНЮВАННЯ / ВКЛЮЧЕННЯ	УСПІХ / ДОБРОБУТ / ЩАСТЯ НАРОДУ / МЕШКАНЦІВ СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ
ПОВНА ЗАЙНЯТІСТЬ	РОЗВИТОК / ВИБІР / АВТОНОМІЯ	
УСПІХ / ЩАСТЯ ГРОМАДЯН	ВІДКРИТІСТЬ / ТОЛЕРАНТНІСТЬ	
	НАВЧАННЯ УПРОДОВЖ ЖИТТЯ	
	ПОВНА ЗАЙНЯТІСТЬ	
	СПІВПРАЦІЯ / ПАРТНЕРСТВО	
	УСПІХ / ЩАСТЯ ГРОМАДЯН / НАРОДУ / МЕШКАНЦІВ СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ	
	ЕКОНОМІКА, ЩО БАЗУЄТЬСЯ НА ЗНАННЯХ	

Важливим елементом формування профільної школи є відповідність цілей навчання вимогам сучасного ринку праці. До 2015 року цілі освіти в Польщі відповідали рекомендаціям Європейського Союзу та Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Згідно з рекомендаці-

ями ОЕСР, програми компетентностей (2018 р.), які зараз розробляють, мають охоплювати такі компетентності:

- **Грамотність** - це здатність розрізняти, розуміти, висловлювати, створювати та інтерпретувати поняття, почуття, факти та думки усно та письмово, за допомогою візуальних, звукових та цифрових матеріалів у різних дисциплінах та контекстах. Залежно від контексту грамотність може формуватися рідною мовою, мовою навчання та/або офіційною мовою у країні або регіоні. Розвиток грамотності є фундаментом для подальшого навчання та лінгвістичної взаємодії.
- **Мовна компетентність** - це здатність ефективно використовувати різні мови для спілкування. Акцент робиться на тому, щоб люди могли спілкуватися за кордоном, користувалися усіма можливостями, які дає мобільність у Європі та в глобалізованій економіці.
- **Математична компетентність та компетентність у науках, технологіях та інженерії** - як і в 2006 році, "з акцентом на здатність застосовувати логіко-математичне мислення для вирішення проблем у повсякденному житті. Ці компетентності є передумовою для функціонування технологічно розвинених суспільств та економік, що базуються на знаннях. Ці компетентності дуже потрібні ще й з огляду на зростаючу потребу у фінансовій грамотності».
- **Цифрова компетентність** - приведена у відповідність із Рамкою цифрової компетентності (2013), яка включає 5 напрямів:
 - інформаційна грамотність та грамотність даних, включно з управлінням змістом;
 - комунікація та співпраця, залучення до суспільно-громадської активності;
 - створення цифрового контенту, включно з етичними принципами;
 - безпека;
 - розв'язування проблем. Опис цієї компетентності «має бути дуже гнучким, щоб стати актуальним у сучасному суспільстві і в майбутньому, враховувати наявність соціальних медіа і виникнення нових технологій, таких як штучний інтелект, роботи, віртуальна і розширена реальність».
- **Особиста, соціальна та навчальна компетентність** - «включає три специфічні аспекти:
 - особисте - включаючи самосвідомість, фізичне і психічне благополуччя;
 - соціальні - охоплюють міжособистісні взаємини і співпрацю з іншими;
 - навчання - орієнтація на стратегії навчання впродовж життя і навички управління кар'єрою.
- **Громадянська компетентність** - включає усвідомлення цілей, цінностей та політики соціальних і політичних рухів, а також сталого розвитку, зокрема кліматичних та демографічних змін на глобальному рівні та їхніх основних причин. Важливим є усвідомлення різноманітності та культурної самобутності різних суспільств і народів, а також вміння брати на себе відповідальність за навколишнє середовище.
- **Підприємницька компетентність** - "узгоджується з Рамкою компетентностей JRC Entrepreneurship. Крім того, як важливі аспекти підприємницького мислення вказуються креативність, здатність до планування та управління процесами.
- **Компетентність культурної обізнаності та самовираження** - «враховує ширший спектр сучасних форм культурного вираження, а також чіткіше описує, що ця компетентність – це вирішальний елемент у розумінні, розвитку та вираженні ідей, місця чи ролі в суспільстві, або, іншими словами, можливість переглядати і формувати світ з почуттям ідентичності, яке формується стосовно інших. Підкреслюються позитивні і відкриті погляди на інші культури і культурні відмінності.

УПРАВЛІННЯ ШКОЛАМИ ТРЕТЬОГО СТУПЕНЯ (СТАРШИМИ ПРОФІЛЬНИМИ ШКОЛАМИ)

Старші школи (III ступінь) у Польщі підпорядковуються повіту – органу місцевого самоврядування другого рівня. Повіт обслуговує мешканців 5-7 гмін (перший рівень самоврядування), тобто майже 35 000 жителів. У деяких повітах вирішили делегувати повноваження з управління старшими школами (III ступінь) гмінам. Таке рішення мало б розширити доступ молоді до цього типу шкіл. Гміна, яка вирішила перейняти від повіту управління старшою школою, зазвичай проводить аналіз її функціонування. Передача повноважень шкільного управління гмінам визначалася такими чинниками як:

- результати зовнішніх тестів та іспитів (середні результати; розподіл результатів; відсоток учнів, які досягли перевірених компетентностей);
- оцінка у звітах про зовнішнє оцінювання;
- доля випускників (відсоток студентів, які беруть участь та складають іспити на атестат зрілості (матуру), а також беруть участь та складають професійні іспити; реєструються після школи або профільного навчання у центрах зайнятості);
- результати прийняття на роботу (кількість претендентів на місце в школі / відомстві; кількість претендентів, для яких школа є школою першого вибору; кількість учнів, які беруть участь у наборі за межами школи або з інших підрозділів місцевого самоврядування);
- рівень міграції освіти між окремими шкільними округами / гмінами / повітами, тобто баланс учнів, які проживають у певній місцевості та поза нею;
- імідж школи (внутрішнє дослідження; наприклад, на основі методології NPS Net Promoter Score).

Фото: Wojciech Marchlewski

РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ. ІНДИКАТОРИ ЯКОСТІ

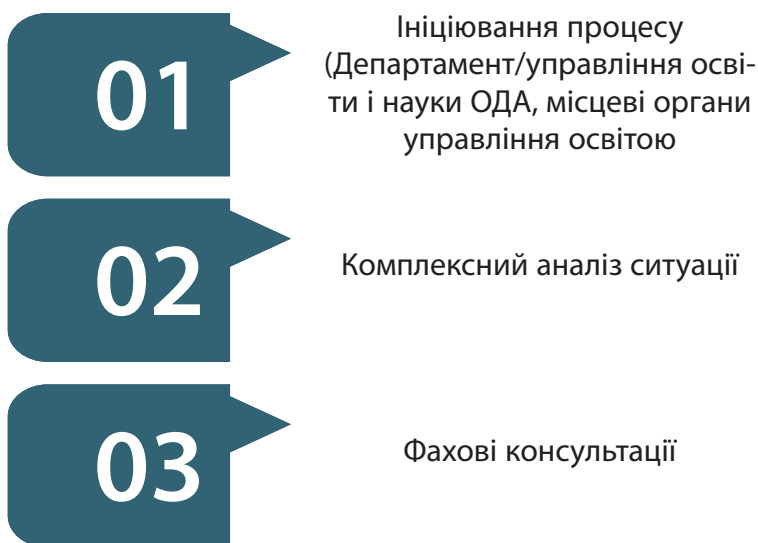
3.1. АКТУАЛЬНІСТЬ МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Освітні послуги старшої школі, включаючи її забезпечення необхідними експертними, інформаційними та організаційними ресурсами, є довгостроковим (стратегічним) завданням. Тому її слід планувати як мінімум в середньостроковій перспективі (на 3-5 років). Ще однією важливою ознакою організації профільного навчання є її регіональний характер, тобто охоплення освітніми послугами території більшої як одна адміністративно-територіальна одиниця нижчого рівня.

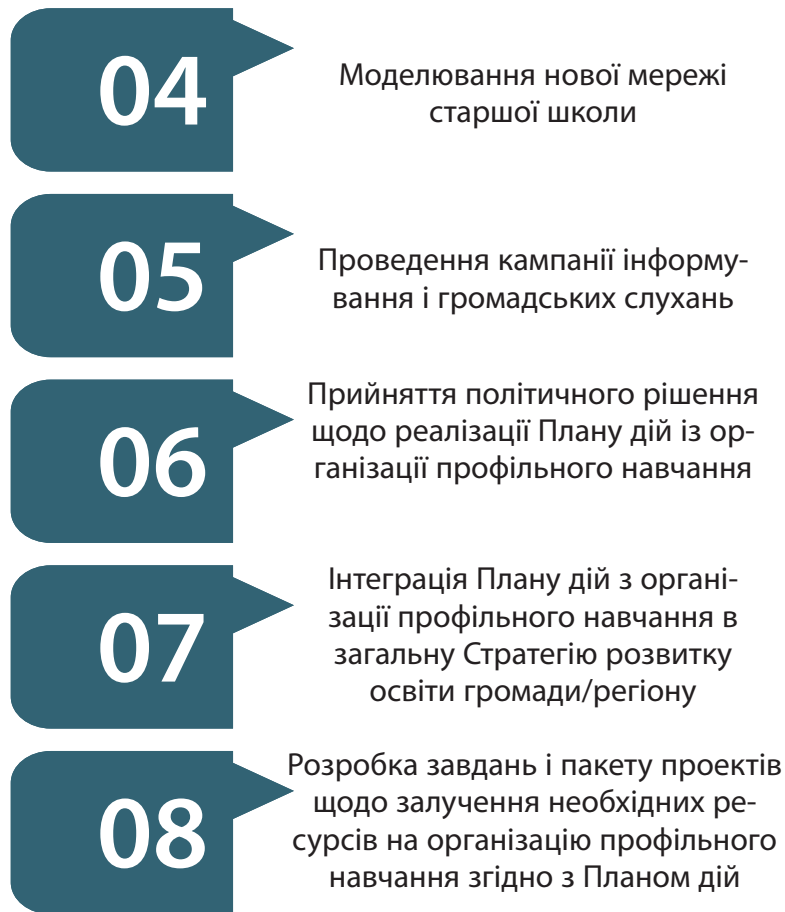
Тому, завдання організації якісного профільного навчання слід розглядати як невід'ємну частину Стратегії розвитку освіти громади і як елемент Обласної (регіональної) Стратегії розвитку освіти. Очевидно, що ініціювати і координувати цей процес повинна регіональна влада (департаменти/управління освіти і науки обласних державних адміністрацій). Зазначені в Законі України «Про освіту» плани щодо створення мережі академічних ліцеїв до 2027 року¹ треба вважати чітким сигналом для профільних підрозділів регіональної влади щодо його (процесу) початку, не чекаючи окремих наказів і типових документів. Разом з тим, вибірковий аналіз окремих документів довгострокового характеру (регіональні стратегії, Обласні програм розвитку освіти тощо) свідчить, що профільні підрозділи з питань освіти обласних державних адміністрацій не мають чітких планів дій щодо розгортання модернізованої мережі старших шкіл у своїх регіонах.

З іншого боку, необхідно відзначити, що більшість шкіл з III ступенем (саме на базі яких буде створена нова мережа академічних ліцеїв) є комунальною власністю органів місцевого самоврядування, у які вони інвестують (особливо активно в останні роки) разом з державними коштами значні ресурси з місцевих бюджетів задля покращення інфраструктури і матеріально-технічної бази. Крім того, в багатьох громадах сільських регіонів за ініціативою місцевої влади проходять складні та надзвичайно чутливі процеси оптимізації шкільної мережі із створенням на базі шкіл I-III ступенів опорних шкіл, як своєрідних центрів розвитку освіти. Ці процеси свідчать про те, що місцева влада розглядає збудовану власну мережу навчальних закладів в довгостроковій перспективі. Саме тому, процес організації профільного навчання повинен бути побудований на основі прозорого діалогу і рівноправного партнерства між регіональною та і місцевою владами.

З метою якісної та ефективної організації профільного навчання варто дотримуватися запропонованого алгоритму дій:

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. Розділ XII, ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

Важливим кроком в процесі розробки плану модернізації профільного навчання є **підготовка комплексного аналітичного звіту**. Підготовлений звіт у подальшому дозволить всім зацікавленим сторонам (керівництву громади, профільним співробітникам виконавчого комітету, депутатам, керівникам установ освіти, представникам профільних підрозділів органів управління освітою обласних державних адміністрацій, представникам громадськості) отримувати об'єктивну, різнобічну інформацію про фактори і обставин, які необхідно враховувати для подальших дій.

Про необхідність проведення аналізу вказується в п. 5. Постанови Кабінету Міністрів України №532 від 15.06.2019 «Про затвердження Положення про освітній округ і опорний заклад освіти», де сказано, що «...засновники для прийняття рішення про створення освітнього округу, опорного закладу та його філій:

- проводять аналіз мережі підпорядкованих навчальних закладів, закладів культури, фізичної культури і спорту з урахуванням їх кадрового потенціалу та рівня матеріально-технічного забезпечення;
- вивчають стан впровадження допрофільної підготовки і профільного навчання у навчальних закладах, що входитимуть до складу округу, та якість надання зазначених освітніх послуг».

На практиці, органи управління освітою при проведенні аналізу мережі освітніх установ стикаються з різними проблемами, які пов'язані зі складністю вибору необхідних методів аналізу, відсутністю індикаторів, слабкою професійною підготовкою співробітників в сфері аналітичної роботи, обмеженням у часовому ресурсі тощо. Як результат, аналітичний звіт з'являється фрагментарним і одностороннім, що в свою чергу обмежує його застосування як при розробці Плану організації якісного профільного навчання, так і надалі для моніторингу процесу його реалізації.

На I Регіональному Форумі «Профільне навчання. Виклики і стратегії»² була проведена робота з розробки 15 індикаторів для проведення органами управління освітою аналізу ситуації з профільним навчанням. В подальшому, ці індикатори були допрацьовані авторами цих рекомендацій і запропоновані у якості методичного навігатора.

2 Регіональному Форумі «Профільне навчання. Виклики і стратегії» (24-25 червня 2019, м. Славута, Хмельницька область)

3.2. СПИСОК ІНДИКАТОРІВ

Пропоновані індикатори можуть бути елементом для ранжування закладів освіти щодо їх спроможності здійснення ефективного профільного навчання.

Індикатор 1. Наявність якісного кадрового потенціалу закладу.

Показниками цього індикатора є відповідність фаху педагогів навчальним предметам, які вони викладають, «вузька» спеціалізація вчителів, рівень кваліфікації педагогів, проходження ними фахової та спеціалізованої курсової підготовки, наявність сертифікатів, в тому числі міжнародних.

Індикатор 2. Чисельність учнівського контингенту.

Чисельний (багаточисельний) учнівський контингент у закладі освіти старшої профільної школи дає можливість в повній мірі задовольнити запити учнів на вибір ними відповідних профілів навчання, що в свою чергу впливатиме на ефективність їх функціонування і в кінцевому результаті та якісні показники рівня освіти здобувачів.

Індикатор 3. Кількість претендентів на одне учнівське місце профілю.

Набір у старшу профільну школу може відбуватися (відбуватиметься) на конкурсній основі. Про ефективність певних профілів свідчить історія їх функціонування, яка є і однією з причин створення конкуренції при вступі.

Індикатор 4. Завантаженість профілю.

Порівняльний аналіз чисельності учнівського контингенту на різних профілях навчання може свідчити про як про популярність профілю, так і про ефективність навчання у ньому. Висока наповнюваність у класах певних профілів є одним із свідчень високої якості організації навчально-го процесу.

Індикатор 5. Відповідність матеріального-технічного забезпечення профілю у даному закладі.

Рівень викладання навчальних дисциплін залежить від забезпеченості процесу демонстраційним, лабораторним, дидактичним, мультимедійним, комп'ютерним, програмним, роздатковим обладнанням, витратними матеріалами, підручниками, посібниками, доступу до мережі Інтернет, електронних бібліотек тощо.

Індикатор 6. Відсоток відповідності обраних предметів на ЗНО профільним предметом.

Більший відсоток такої відповідності свідчить як про правильність вибору профілю навчання, так і про впевненість здобувача освіти у знаннях отриманих під час опанування профільних предметів у ході навчання.

Індикатор 7. Сприятливий мікроклімат в закладі.

Впроваджена сучасна система менеджменту, збудованого на довірі, партнерстві, прозорості і підтримці творчого розвитку усіх учасників навчально-виховного процесу можлива лише за сприятливого мікроклімату у закладі освіти, що в свою чергу є запорукою успішності процесу. Показником цього може бути відсутність конфліктів, скарг та звернень або ефективність їх розв'язання безпосередньо у закладі.

Індикатор 8. Відсоток випускників, які складають ЗНО з профільних предметів на високий, достатній, середній, початковий рівень.

Показники ЗНО є одними з небагатьох математичних (порівнювальних) показників за якими можна судити про ефективність навчання. Але слід пам'ятати, що вони є не єдиними показниками ефективності навчання і їх необхідно використовувати лише в комплексі з багатьма іншими.

Індикатор 9. Відсоток учнів слухачів МАН, переможців МАН, олімпіад, конкурсів, проектів тощо.

Цей показник вказує на ступінь розвитку зацікавленості та результативності у пошуковій, на-

уковій, творчій діяльності, яка сформувалася під час вивчення навчальних предметів.

Індикатор 10. Наявність дієвої стратегії функціонування закладу.

Наявність Стратегії, яка реалізується, свідчить ефективну систему менеджменту закладу освіти, що в свою чергу впливає на реалізацію його основних статутних завдань.

Індикатор 11. Наступність допрофільної освіти та фахової освіти.

Порівняння чисельності контингенту здобувачів освіти на профільному рівні із їх попередньою допрофільною підготовкою та чисельності випускників профільних класів із результатами вибору ними фаху після закінчення закладу освіти є показником усвідомленого вибору як профілю навчання, так і майбутньої професії, що впливає в цілому на ефективність здобуття повної загальної середньої освіти на профільному рівні та фаху після закінчення закладу освіти.

Індикатор 12. Наявність ефективних інституцій громадського управління закладу освіти.

Сприяння шкільної адміністрації створенню та ефективному функціонуванню різних інституцій громадського управління закладу освіти (педагогічної ради, учнівського самоврядування, батьківських спільнот, піклувальної ради тощо), залучення інституцій громадського управління до процесу менеджменту закладу, демократичне лідерство є чинниками впливу на ефективність функціонування закладу в цілому.

Індикатор 13. Активність колективу закладу освіти.

Участь закладу освіти у міжшкільних, регіональних, субрегіональних, всеукраїнських, міжнародних освітніх, наукових, дослідницьких та інших заходах є свідченням прагнення до самовдосконалення, пошуку інновацій, пропагування власних досягнень, що впливає на результативність освітнього процесу закладу.

Індикатор 14. Наявність дієвих угод співпраці з стейкхолдерами з питань функціонувань профілів.

Підвищенню ефективності освітнього процесу сприяє залучення науковців, представників галузевих підприємств, установ, громадських організацій. Власне через наявність дієвих угод із такими стейкхолдерами є одним із показників ефективності освітньої діяльності.

Індикатор 15. Наявність авторських освітніх програм закладу.

Новий Закон України “Про освіту” дозволяє використання в освітньому процесі авторських програм. Наявність та використання таких програм закладом освіти свідчить про потенціал закладу щодо самореалізації, самовдосконалення, пошуку та впровадження нових шляхів, методів та механізмів досягнення освітніх цілей.

3.3. ПОРІВНЯННЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНДИКАТОРІВ

Оскільки головною метою аналізу є формування об'єктивної та одночасно повної картини щодо усіх освітніх установ громади, використання індикаторів для порівняння закладів загальної середньої освіти потребує застосовування їх відносних величин (наприклад - в кількості максимальних балів). Як варіант пропонуємо наступні значення індикаторів:

№	НАЗВА ІНДИКАТОРУ	МАКСИМАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ ДЛЯ ІНДИКАТОРУ
Індикатор 1.	Наявність якісного кадрового потенціалу закладу (фах, курси, результати) готовність до впровадження креативних педагогічних інновацій.	50
Індикатор 2.	Чисельність учнівського контингенту	50
Індикатор 3.	Кількість претендентів на перше учнівське місце профілю	40
Індикатор 4.	Завантаженість профілю	30
Індикатор 5.	Відповідність матеріального-технічного забезпечення профілю у даному закладі	40
Індикатор 6.	Відсоток відповідності обраних профілів на ЗНО профільним предметом	50
Індикатор 7.	Сприятливий мікроклімат в закладі	35
Індикатор 8.	Відсоток випускників, які складають ЗНО з профільних предметів на високий, достатній, середній, початковий рівень.	45
Індикатор 9.	Відсоток учнів слухачів МАН, переможців МАН (олімпіад, конкурсу, проектів)	30
Індикатор 10.	Наявність дієвої стратегії функціонування закладу	20
Індикатор 11.	Наступність допрофільної освіти та фахової освіти	20
Індикатор 12.	Наявність ефективних інституцій громадського управління закладу освіти	15
Індикатор 13.	Активність колективу закладу освіти	20
Індикатор 14.	Наявність дієвих угод співпраці з стейкхолдерами з питань функціонувань профілів	30
Індикатор 15.	Наявність авторських освітніх програм закладу	25

Очевидно, що залежно від специфіки конкретної громади, кількість балів щодо конкретного індикатора може бути змінено.

Індикатори оцінювання рівня організації профільного навчання можуть бути надзвичайно корисними у процесі його організації та моделювання мережі старшої школи деяких громад у форматі міжмуніципального освітнього округу (див. **Розділ 1**). В цій ситуації, узгодження між громадами майбутньої моделі профільного навчання потребує складного переговорного процесу і багатьох фахових консультацій. Їх більш ефективне проведення може бути забезпечено використанням індикаторів як основи для прозорого і об'єктивного оцінювання потенціалу профільного навчання закладів освіти кожної громади.

Необхідно констатувати, що в різних регіонах України вже є практика оцінювання і порівняння закладів загальної середньої освіти за деякими із запропонованих індикаторів. Незважаючи, що в більшості прикладів, ці практики виглядають відносно фрагментарно, їх вивчення теж має користь для громад під час впровадження власного підходу для комплексного аналізу мережі старших шкіл.

В якості такого прикладу, в **Розділі 4** наведена практика з проведенням аналізу, моделюванням, обговоренням і прийняттям рішення щодо модернізації профільного навчання в м. Славути Хмельницької області. Основним чому ця практика була вивчена і наведена в цих методичних рекомендаціях є її системність і якість реалізації кожного кроку формування нової мережі старшої школи громади.

РОЗДІЛ 4. ПРАКТИКА З ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Крім вивчення міжнародного досвіду, аналізування нормативно-правових засад, для організації ефективного профільного навчання буде надзвичайно корисним дослідження і впровадження успішних практик з різних регіонів України. Враховуючи, що більшість закладів загальної середньої освіти I-III ступенів (на базі яких саме будуть створюватися академічні ліцеї) є комунальними закладами місцевих рад, найбільш цікавими виглядають практики, які були напрацьовані саме органами управління освітою місцевих рад.

Як вже підкреслювалась у попередньому розділі, в даних методичних рекомендаціях наведено досвід м. Славути Хмельницької області. Дана практика викликала зацікавленість тим, що при її реалізації органом управління освіти були напрацьовані всі необхідні локальні нормативно-правові акти та була чітко витримана методична послідовність на кожному етапі формування ефективної мережі для профільного навчання. Органом управління освітою була забезпечена якісна реалізація кожного етапу (прийняття політичного рішення, проведення аналізу ситуації, проведення кампанії з інформування, організація громадських слухань, формування плану дій).

4.1. ОПИС ПРОБЛЕМИ

Аналіз мережі старших класів м. Славути за останні три роки свідчить, що учні 10-11 класів навчаються у класах математичного профілю, української, іноземної філології, біолого-хімічному, економічному, правовому, інформаційно-технологічному профілях.

Середня наповнюваність учнів старшої школи у 2016/2017 н. р. складала 23 учні, 2017/2018 - 24, 2018/2019 - 24,4 учнів.

Є певні результати підготовки учнів до зовнішнього незалежного оцінювання, предметних олімпіад, турнірів, інших інтелектуальних випробувань. Спостерігається об'єктивність оцінювання учнів під час зовнішнього незалежного оцінювання, тобто оцінки, виставлені закладом переважно підтверджуються результатами ЗНО. Разом з тим, відзначаємо недосконалість даного підходу. Слабкими сторонами даної моделі є:

- Функціонування одного, максимум двох класів у кожній міській школі.
- Неможливість задовольнити освітні потреби всіх дітей м. Славути.

Необхідно підкреслити, що не всі учні бажають навчатися у тому профілі, який може запропонувати їм школа. Навчання у профільному класі ставить учня у певні межі, інколи позбавляючи його можливості обирати індивідуально більш значущі предмети, які не співпадають з профілем навчання. Крім того за період навчання у старшій школі життєві плани учнів щодо вибору подальшої професійної діяльності можуть змінитися, що зумовлює бажання старшокласників змінити і профіль навчання.

Далі наведено перелік проблем, які потребують свого вирішення з метою організації якісного і ефективного профільного навчання шляхом створення нової мережі старших шкіл м. Славути:

- Недостатня наповнюваність учнів старшої школи не створює відповідного конкурентного середовища.
- Добір певних профілів навчання, використання годин варіативної частини навчальних планів видаються часто невиправданими не тільки у зв'язку з показниками випускників шкіл у ЗНО, а й аналогічними показниками участі учнів загальноосвітніх шкіл в предметних олімпіадах.
- Невеликий відсоток учнів складає ЗНО на 180-200 балів. Роками немає жодного учня, який склав би ЗНО на 200 балів.

- В школах громади відсутня необхідна матеріально-технічна та навчально-методична база. З іншого боку неможливо одночасно забезпечити всі школи м. Славути необхідним матеріально-технічним обладнанням;
- Відчувається брак педагогічних працівників, що мають достатній рівень кваліфікації для роботи в профільних класах;
- Відсутній системний моніторинг процесу впровадження профільного навчання;
- Недостатній психологічний супровід
- Невідповідність у більшості випадків обраних навчальними закладами профілів навчання реальним потребам учнів та суспільства;
- Недостатній рівень роз'яснювальної роботи з батьками та роботи щодо залучення їх до активної участі в процесі впровадження профільного навчання.

4.2. УХВАЛЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО РІШЕННЯ

У порівнянні з конфліктами, які виникають при оптимізації мережі закладів в сільській місцевості, процес організації профільного навчання скоріше не стає джерелом соціального напруження. Разом з тим місцева влада має бути готовою до складної розмови з шкільними адміністраціями, вчителями і батьками учнів старших класів. Вона повинна мати чітке бачення щодо необхідності модернізації мережі старших шкіл, виходячи з довгострокових інтересів дітей та їх батьків. Саме це стратегічне бачення влади є основою її відповідного політичного рішення і подальшого процесу переконання мешканців.

Поряд з цим, слабка інформованість батьків про ініціативу місцевої влади щодо організації профільного навчання іноді використовується шкільними адміністраціями або вчителями з метою захисту власних інтересів щодо збереження посад, педагогічного навантаження. В такій ситуації внутрішні питання навколо освіти громади швидко виходять на регіональний і навіть національний рівень. До прикладу, у м. Славути, після ініціювання місцевою владою процесу створення нової мережі старших шкіл почалися звернення до Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації, на гарячу урядову лінію, до Президента України. Здавалось би, в громаді починався суспільний конфлікт. Але завдяки чіткій позиції міського голови, довіри до професіоналізму керівника управління освіти, подальшої підтримки зі сторони директора Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації дозволило перевести емоційну хвилю в конструктивний діалог влади, педагогічної спільноти і батьківської громадськості.

Рекомендовані наступні кроки для **забезпечення політичної підтримки процесу організації профільного навчання** шляхом модернізації мережі старших шкіл громади:

- Крок 1. Проведення якісного і об'єктивного аналізу ситуації, яка змушує місцеву владу розпочати процес організації ефективного профільного навчання.
- Крок 2. Підготовка на основі здійсненого аналізу структурованого звіту (з діаграмами, таблицями тощо) і проекту плану дій на найближчі 3 роки.
- Крок 3. Ознайомлення голови громади, керівництва обласного департаменту освіти, інших релевантних посадових осіб з напрацьованими документами.
- Крок 4. Підготовка і прийняття відповідного правового документу (розпорядження голови або рішення виконавчого комітету) щодо створення комісії і початку процесу організації ефективного профільного навчання.

На думку керівника управління освіти м. Славути, саме така послідовність, поряд з довірою з боку керівництва громади до органу управління допоможе зменшити ризики зриву реалізації плану модернізації мережі старших шкіл.

4.3. ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ СИТУАЦІЇ

Для проведення аналізу ситуації з профільним навчанням у м. Славута був використаний відомий метод SWOT-аналізу, який дозволив чітко структурувати проблеми, оцінити власні переваги діючої системи освіти м. Славута (категорія - «Сильні сторони»), визначити головні внутрішні і зовнішні виклики (відповідно - категорії «Слабкі сторони» і «Загрози»), а також скласти перелік можливостей (категорія - «Можливості»).

У процесі аналізу були підготовлені, зібрані і відображені в таблицях наступні дані у розрізі кожного закладу загальної середньої освіти м. Славута:

- Кадровий склад педагогічних працівників
- Кількість випускників 9-х класів закладів загальної середньої освіти м. Славута, які продовжують навчання у 10 класах у 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019 навчальних роках.
- Співвідношення місць закладів загальної середньої освіти м. Славута за результатами ЗНО.
- Результати анкетування учнів 9 класів закладів освіти міста щодо вибору профілю навчання у 2019/2020 н. р., проведеного у жовтні 2018 року.

Фото: SKL International

КІЛЬКІСТЬ ВИПУСКНИКІВ 9-Х КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ М. СЛАВУТА, ЯКІ ПРОДОВЖУЮТЬ НАВЧАННЯ У 10 КЛАСАХ

Назва закладу освіти	2016/2017 н.р.						2017/2018 н.р.						2018/2019 н.р.					
	у 9-х кл.			продовжили навчання у 10-х кл.			у 9-х кл.			продовжили навчання у 10-х кл.			у 9-х кл.			Прогнозований набір у 10-ті кл. на 2019/2020 н.р.		
	Класів	Учні	Середня наповнюваність	Класів	Учні	Середня наповнюваність	Класів	Учні	Середня наповнюваність	Класів	Учні	Середня наповнюваність	Класів	Учні	Середня наповнюваність	Класів	Учні	Середня наповнюваність
ЗОШ І-ІІІ ст. №1	3	75	25	2	45	22,5	3	70	23,3	2	50	25	3	81	27	3	90	30
НВК «ДНЗ – ЗНЗ І ст., гімназія»	2	57	28,5	1	33	33	2	54	27	2	47	23,5	2	48	44	2	60	30
ЗОШ І-ІІІ ст. №3	2	40	20	1	22	22	2	41	20,5	1	22	22	2	45	22,5	0	0	0
ЗОШ І-ІІІ ст. №4	1	32	32	1	23	23	2	40	20	1	24	24	2	39	19,5	0	0	0
НВК «ЗОШ І-ІІІ ст., гімназія» №5	1	25	25	1	20	20	1	25	25	1	23	23	2	50	25	0	0	0
ЗОШ І-ІІІ ст. №6	1	35	35	1	17	17	1	35	35	1	25	25	2	41	20,5	0	0	0
ЗОШ І-ІІІ ст. №7	1	16	16	1	14	14	1	17	17	0	0	0	1	18	18	0	0	0
НВК «СЗОШ, ліцей «Успіх»	2	52	26	1	25	25	2	45	22,5	1	33	33	2	49	24,5	3	90	30
Разом	13	332	25,5	9	199	22,1	14	327	23,4	9	224	24,8	16	371	23,1	8	240	30

Порівняльний аналіз учнівського контингенту засвідчує збільшення кількості підлітків, які продовжують здобуття повної загальної середньої освіти в ПТУ, технікумах. Так у цьому навчальному році кількість дітей, які здобувають освіту в загальноосвітніх закладах міста зменшилась на 200. З них 125 учнів, випускники 9 класів, що вступили в інші навчальні заклади.

ПРИКЛАД ТАБЛИЦІ SWOT ДЛЯ ПОРІВНЯННОГО АНАЛІЗУ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ М. СЛАВУТА В ЩОДО СИТУАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

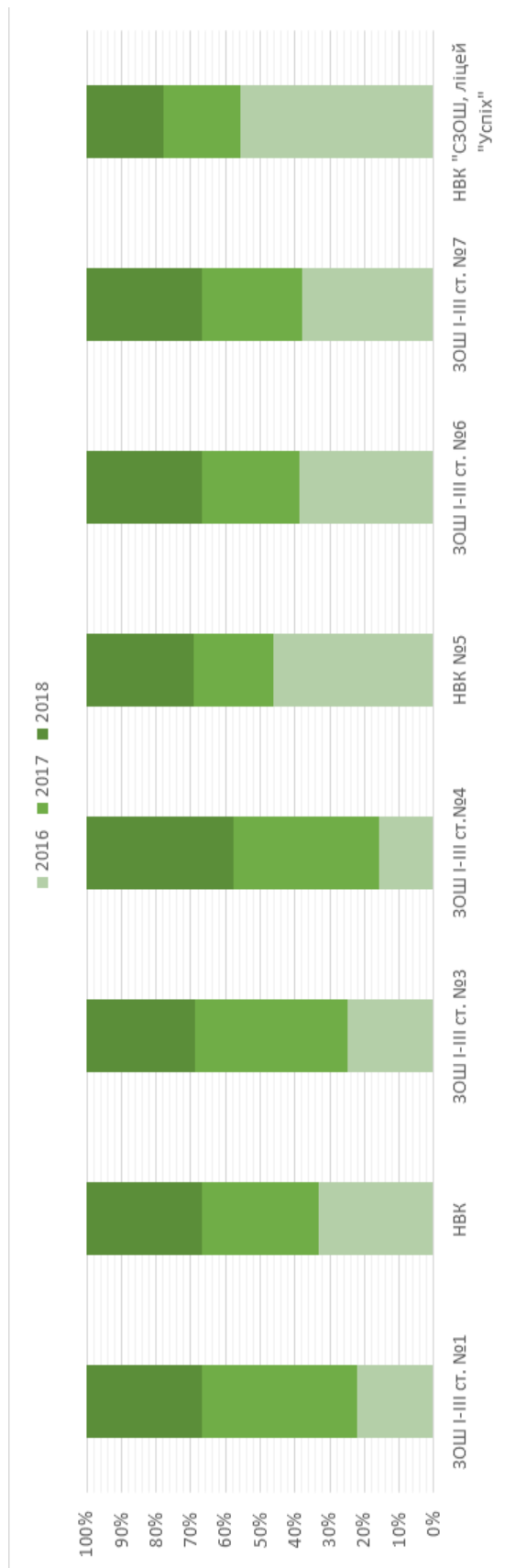
Сильні сторони	Слабкі сторони	Загрози	Можливості
<p>Результати ЗНО-2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> Хімія - профільний предмет (160-200 б.) – 80% 	<p>Результати ЗНО-2018:</p> <ul style="list-style-type: none"> Хімія-профільний предмет не обирали; Українська мова і література (160-200 б.) – 0% математика (160-200 б.) – 0% <p>Результати ЗНО-2017:</p> <ul style="list-style-type: none"> хімія -75% не подолали поріг математика-55% не подолали поріг історія-31% не подолали поріг біологія(160-200 б.) – 0% <p>Результати ЗНО-2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> Математика - 16,6% не подолали поріг 	<p>сусідство з закладом II-III ступенів</p> <p>навантаження педагогічних працівників</p>	<ul style="list-style-type: none"> Пониження ступеня навчання Проведення роз'яснювальної та профорієнтаційної роботи з учнями 9-х класів Мораторій на прийом нових працівників Довантаження працівників по інших закладах
<p>Перемоги у предметних олімпіадах з базових дисциплін:</p> <p>2016/2017 н.р. - 2</p> <p>2017/2018 н.р. - 2</p> <p>2018/2019 н.р. – 3</p>	<p>Перемоги у конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт МАН за три роки (обласний, всеукраїнський етап):</p> <p>2016/2017 н.р. – 0; 2017/2018 н.р. – 0;</p> <p>2018/2019 н.р. - 0</p>		
	<p>Результативність участі учнів у Всеукраїнських турнірах:</p> <p>2016/2017 н. рік - 0</p> <p>2017/2018 н.р. рік – 0</p> <p>2018/2019 н. рік – 0</p>		
<p>Середня наповненість учнів старшої школи (III ступінь):</p> <p>2017/2018 навчальний рік – 25;</p> <p>2018/2019 навчальний рік – 27,5</p>	<p>2016/2017 навчальний рік – 22;</p>		
<p>Кадровий склад педагогічних працівників: Вища, перша категорія – 72,4%; звання – 31 %</p>			
	<p>Кількість випускників 9-х класів, які продовжують навчання у 10-х класах: 2016/2017 н. р.: у 9-х кл. - 32 учні; у 10 кл. – 23 учні; у 2017/2018 н. р.: у 9-х кл. – 40 учнів у 10 кл. – 24 учні;</p>		<p>Кількість випускників 9-х класів, які планують продовжити навчання у 10-му класі у 2018/2019 н.р. : у 9-х кл. – 39 учнів у 10 кл. – 34 учні</p>
Використання проектної потужності 70%			
	<p>Матеріально-технічне забезпечення для здійснення профільного навчання: кабінети: біології; хімії</p>		

Висновки: співвідношення слабких і сильних сторін – 4 (+) проти 6 (-).

РЕЗУЛЬТАТИ ЗНО - 2018 В РОЗРІЗІ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ. МІСЦЕ (СЕРЕДНІЙ БАЛ)

	Україна	Історія	математика	фізика	хімія	біологія	географія	Англійська	Сума	рейтинг	Місце 2018
ЗОШ І-III ст. №1	3(8)	3(7.3)	3 (7.3)	3(6)	3(6)	5(6.3)	3(7)	1(9.1)	24	3	III
НВК «ЗОШ-ІІІст.,гімназія»	1(8.4)	2(7.6)	1(8.2)	1(7.8)	1(9)	1(8.3)	5(5.3)	3(7.6)	15	1.9	I
ЗОШ І-III ст. №3	5(6.6)	5(6.2)	5(4.6)	-	-	3(7)	6(5.1)	4(6.5)	26	4.3	V
ЗОШ І-III ст. №4	8(4.7)	8(5.2)	6(4.2)	-	-	7(4.7)	4(5.4)	-	31	6.2	VIII
НВК«ЗОШ-ІІІст.,гімназія» №5	4(7.8)	1(7.8)	4(6.1)	4(5)	2(7)	3(7)	2(7.4)	5(5.5)	25	3.13	IV
ЗОШ І-III ст. №6	7(5.5)	7(5.9)	2(8)	-	3(6)	6(5.4)	6(5.1)	-	27	4.5	VI
ЗОШ І-III ст. №7	6(6.4)	4(6.1)	7(4)	5(4.5)	-	4(6.5)	7(4.4)	-	31	5.16	VII
НВК «СЗОШ, ліцей «Успіх»	2(8.3)	4(7.1)	2(8)	2(6.5)	-	2(7.3)	1(8.3)	2(9)	15	2.14	II

СПІВВІДНОШЕННЯ МІСЦЬ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У РЕЗУЛЬТАТАХ ЗНО

ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ М. СЛАВУТА У 2016 – 2018 РОКАХ

Назва навчального закладу	2016		2017		2018	
	профіль	к-сть учнів	профіль	к-сть учнів	профіль	к-сть учнів
ЗОШ І-ІІІ ст. №1	математичний	21	математичний	25	математичний	25
НВК "ЗОШ І-ІІІ ст., гімназія"	українська філологія	24	українська філологія	25	українська філологія	25
	іноземна філологія	31	іноземна філологія	47	іноземна філологія	52
ЗОШ І-ІІІ ст. №3	українська філологія	31	українська філологія	22	українська філологія	32
ЗОШ І-ІІІ ст. №4	біолого-хімічний	21	біолого-хімічний	24	біолого-хімічний	29
НВК "ЗОШ І-ІІІ ст., гімназія" №5	економічний	18	економічний	23	економічний	20
ЗОШ І-ІІІ ст. №6	біолого-хімічний	28	біолого-хімічний	25	біолого-хімічний	24
НВК "СЗОШ, ліцей "Успіх"	інформаційно-технологічний	20	-	-	інформаційно-технологічний	25
	правовий	24	правовий	33	правовий	20
Разом:		234		224		252

КІЛЬКІСТЬ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ТА СЕРЕДНЯ НАПОВНЮВАНІСТЬ КЛАСІВ М. СЛАВУТА У 2016 – 2018 РОКАХ

Назва навчального закладу	2016/2017			2017/2018			2018/2019		
	к-сть учнів старшої школи	Середня наповнюваність старшої школи учнів	к-сть учнів старшої школи	к-сть учнів старшої школи	Середня наповнюваність старшої школи учнів	к-сть учнів старшої школи	к-сть учнів старшої школи	Середня наповнюваність старшої школи	
ЗОШ І-ІІІ ст. №1	89	22,2	95	24	94	23,5			
НВК "ЗОШ І-ІІІ ст., гімназія"	65	32,5	81	27	93	23,3			
ЗОШ І-ІІІ ст. №3	53	26,5	44	22	53	26,5			
ЗОШ І-ІІІ ст. №4	43	21,5	50	25	55	27,5			
НВК "ЗОШ І-ІІІ ст., гімназія" №5	38	19	42	21	39	19,5			
ЗОШ І-ІІІ ст. №7	29	14,5	15	15	0	0			
ЗОШ І-ІІІ ст. №6	45	22,5	42	21	50	25			
НВК "СЗОШ, ліцей "Успіх"	45	23,3	58	29	79	26,3			
Разом:	432	23	427	24	463	24,4			

4.4. ПРОВЕДЕННЯ КАМПАНІЇ З ІНФОРМУВАННЯ

З метою підвищення обізнаності громадян (в першу чергу батьків учнів) в м. Славуті були проведені наступні заходи:

1. Підготовлені публікація в регіональному ЗМІ, в якому дуже деталізовано і зрозуміло для мешканців були надані всі аргументи чому саме місцева влада повинна почати процес організації нової моделі профільного навчання і як це відповідає інтересам учнів і їх батьків.

№14, 4 квітня 2019 року

Освітнянські обрії

5

- Емма Миколаївно, залишається два місяці до закінчення чергового навчального року: яким він видався для освітянського загалу Славутської міської ОТГ?

- Сьогодні можемо впевнено сказати, що вказаний період позначився напруженою працею освітян громади й став роком конкретних дій та інноваційних проєктів у галузі «Освіта». Хочеться визначити топ-10 подій нинішнього навчального року, якими стали: старт Нової української школи; розвиток інклюзивної освіти, в т.ч. створення та функціонування інклюзивно-ресурсного центру; максимізація кількості переможців обласного етапу всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів; впровадження програми національно-патріотичного виховання; розширення мережі закладів освіти, приєднання до освітянського загалу міста Варварівської гімназії; розвиток співпраці з вищими навчальними закладами; осучаснення матеріально-технічної бази; успішна участь в інноваційних проєктах; підвищення енергоефективності; початок ре-

сурсористування та біоресурсів, Хмельницьким національним університетом, Національним університетом «Острозька академія», іншими закладами.

- Як на Вашу думку, міська влада приділяє достатньо уваги питанням освіти?

- Так, питання розвитку творчого потенціалу обдарованих дітей знаходить моральну та матеріальну підтримку з її боку. Кращі старшокласники отримують щомісячну стипендію у розмірі 10% від мінімальної заробітної плати. Щорічно талановиті та яскраві випускники нагороджуються відзнакою міського голови «Юна надія». Традиційно в травні пройде церемонія відзначення кращих із кращих в рамках акції «Коронація успіху».

Заклади дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти сповна реалізують поставлені завдання. Педагогічні працівники беруть активну участь в різноманітних освітянських проєктах - зокрема в березні п'ять славутських закладів стали учасниками регіонального форуму «Змінює світ: досягає 17

римку воїнів АТО, серед яких такі як «Замаскуй танк», «Пасхальний кошик воїну», «Зігрий солдата» тощо. Ще однією родзинкою освітянської Славуті вважаємо щорічний бал для обдарованої молоді міста. Тематика його різноманітна: цьогоріч захід проходив у стилі BLACK&WHITE («Біле та чорне»). Бал традиційно проводиться під патронатом міського голови Василя Сидора.

- Інклюзивна освіта в Славуті знайшла своїх вихованців і, чули, вже має альма-матер - відповідний центр?

- Можна відверто порадити тому, що в нашому суспільстві назріла гостра необхідність у розумінні проблем дітей із особливими освітніми потребами, бажанні й готовності включити їх у дитяче співтовариство. Соціалізація дуже важлива для кожної маленької людини. А для дитини з обмеженими можливостями - особливо! Освітня галузь міста впевнено впроваджує інклюзивний простір, створюючи необхідні умови для надання особливим дітям якісних освітніх послуг. Тепер

навчання, інноваційний розвиток української школи та перевірка якості реформи, що відбувається. На сьогодні - це пілотний проєкт. Цьогоріч сертифікацію добровільно опанували вчителі початкових класів. Успішне проходження її привернуло до чергової (або позачергової) атестації із присвоєнням наступної категорії педпрацівників (або підтвердженням наявної вищої), що дасть змогу вчителю отримати надбавку в 20% до посадового окладу. Чи є в числі зареєстрованих педагогів славутчани, ми не знаємо. Але впевнені: серед освітянського загалу міста маємо чимало агентів змін. Ми їх підтримуємо!

- Емма Миколаївно, нині болочке питання - булінг. Нетишин уже «відмігивав» судовим розглядом поведінки школяря, який морально знищував над вчителем. Дай, Боже, аби в Славуті не трапилося таких прецедентів.

- Від таких випадків не безпечені й ми. Скажу однозначно: позиція керівників наших закладів загальної середньої освіти щодо недопущення подібних випадків принципова.

- Все говорить про те, що наше місто не омине й реформування старшої шкільної ланки. Справа ця державна, але з усіх боків (особливо серед батьківського загалу) видається вкрай невдачною. Чи вже існує бачення того, у заклади яких ступінь прийдуть учні 1 вересня?

- Ми починали нашу розмову із мети вітчизняної педагогіки, визначеної чинним законодавством. Ним передбачено три рівні повної середньої освіти: початкова школа (1-4 класи), гімназія (5-9) та ліцей (10-12 класи). Початкова школа надає однакову базу для кожного учня. У 9 класі завершується загальний цикл предметів, й надалі учень має обирати їх згідно зі своїми інтересами, здібностями, нахилами та можливостями. Останній етап - це цілеспрямована підготовка до подальшого навчання у вишш чи професійної діяльності.

Відповідно до нового освітнього законодавства, старша школа стане виключно профільною. Вже й сьогодні тут передбачається поглиблене вивчення окремих предметів з урахуванням здібностей та потреб учнів. На жаль, у кожній школі Славуті неможливо відкрити декілька профільних класів - через недостатню кількість вихованців виникає необхідність розробки демократичнішої моделі організації профільного навчання, за якої кожний школяр має би змогу визначити індивідуальну траєкторію обраного профілю, задовольняти особисті освітні потреби.

- Отже, у 2019-2020 навчальному році в місті розпочнеться приведення типів навчальних закладів у відповідність до ст.9 Закону «Про загальну середню освіту»?

- Звісно. Рішення щодо реформування старшої школи з 1 вересня ц.р. приймалося спільно з керівниками навчальних закладів, які наразі розробляють стратегії розвитку своїх шкіл. Між тим, аналіз результатів зовнішнього незалежного оцінювання, кадрового забезпечення, наявної матеріально-технічної та навчально-методичної бази освітянських закладів міста, їхнього територіального розміщення та потенціалу вказує на те, що три з них спроможні на належному рівні надавати освітні послуги для старшокласників, забезпечивши здобуття ними профільної освіти. У ЗОШ №1 це будуть математика та фізика, українська мова, хімія та біологія; в НВК - англійська мова і математика; в НВК «СЗОШ, ліцей «Успіх» - інформатика, історія та право (або історія та географія), українська мова.

- Слухаючи Вас, усвідомлюєш, як час і сучасні вимоги спонукають швидко змінювати методи навчання та виховання підрастаючого покоління. А як саме це «підрастаюче покоління» реагує на новий?

- Зауважу, що дійсно це справа нова, проте дітей вона не лякає. Більшу стурбованість викликає у батьків. Та сподіваюсь, що дні відкритих дверей у вищезгаданих закладах, численні зустрічі заспокоять усіх й допо-

ПЛЕКАЄМО МАЙБУТНЄ СЛАВУТИ і УКРАЇНИ

До зустрічі із начальником управління освіти виконавчого комітету міської ради Еммою ПЕРЕПЕЛИЦЕЮ спонукали декілька важливих чинників сьогодні, на яких хочемо заострити увагу читачів, особливо мешканців Славуті. Бо ж у питаннях поступу вітчизняної освіти бути байдужими не маємо права!

Наші інтерв'ю

конструкції навчально-виховного комплексу «ДНЗ ЗНЗ I ступеня, гімназія».

- Як показали себе наші школярі та педагоги в ході учнівських олімпіад, конкурсів, інших фахових змагань?

- Законом України «Про освіту» передбачене забезпечення всебічного розвитку юної особистості, її інтересів, формування ключових компетентностей. Нам є чим пишатися. Лишень уявіть: учні шкіл міста виборили 45 призових місць на обласному етапі учнівських олімпіад із навчальних дисциплін, чотири з яких - перші! Юні інтелектуали Славуті стали переможцями у Всеукраїнському турнірі правознавців (III місце), обласних турнірах з історії - II місце, філософії - I місце, математики - II місце.

Високий рівень творчої майстерності демонструють гуртки закладів позашкільної освіти прикладного та художньо-естетичного напрямків, а також учасники художньої самодіяльності. Запроваджені нові форми роботи у рамках МАН: діють зимава та літня наукові школи для інтелектуально обдарованих учнів. Так, у III науковій школі взяли участь 33 науковці провідних вишів України. Вони провели цікаві майстер-класи і тренінги для дітей. Управління освіти розпочало співпрацю з Донецьким національним університетом, Національним університетом економіки імені В.Гетьмана, Національним університетом при-

целей сталого розвитку», де колектив ЗОШ №6 став переможцем, посівши третє місце й отримавши грошову винагороду, а ДНЗ №9 «Теремок» визнано лауреатом даного форуму. Вчителі Зарина Харчук та Жанна Коваль гідно представили Славуту в обласному етапі конкурсу «Вчитель року-2019». І це тільки частина прикладів...

- Наскільки успішно діють учнівське самоврядування і дорадча рада при міському голові?

- Так, створена у 2011 році з ініціатииви Василя Богдановича Сидора молодіжна рада активно функціонує досьогодні. Це - консультативно-дорадчий орган, який сприяє реалізації в місті державної молодіжної політики, забезпечує узгодженість дій органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, громадських молодіжних та дитячих організацій. Членами ради є лідери та координатори учнівського самоврядування закладів загальної середньої освіти, які співпрацюють з іншими молодіжними громадськими організаціями та об'єднаннями міста.

Починаючи з 2014 року, члени молодіжної ради та органи учнівського самоврядування стали постійними учасниками акцій в під-

тримку воїнів АТО, серед яких такі як «Замаскуй танк», «Пасхальний кошик воїну», «Зігрий солдата» тощо. Ще однією родзинкою освітянської Славуті вважаємо щорічний бал для обдарованої молоді міста. Тематика його різноманітна: цьогоріч захід проходив у стилі BLACK&WHITE («Біле та чорне»). Бал традиційно проводиться під патронатом міського голови Василя Сидора.

Так, початку року розпочав роботу комунальний заклад «Інклюзивно-ресурсний центр Славутської міської ради». На даний час він тимчасово розміщений на базі ЗОШ №1. Завдяки зусиллям міської влади у будівлі на вул.Князів Сангушків,1, де він буде згодом дислокуватися, завершуються ремонтні роботи. На облаштування Центру з місцевого бюджету виділено 279 тисяч гривень. Вже придбано обладнання для кабінету лікувальної фізкультури, спортивного та ігрового призначення для дітей з особливими освітніми потребами на суму 77 200 гривень.

- Якими Вам, Емма Миколаївно, бачиться паростки Нової української школи в навчальних закладах міста?

- Почну з того, що в перших класах у Славутській міській громаді нині навчається 503 учні: це на 53 дитини більше, ніж минулоріч. Звісно, результат побачимо, коли діти завершуватимуть навчання у початковій школі. Головний результат сьогодні - вони хочуть йти до школи, їм цікаво! Педагоги вчать їх по-новому, із використанням сучасних підходів. Для маленьких школярів створено дійсно комфортні умови: придбано нові меблі, класи забезпечені комп'ютерною технікою. За кошти державного та місцевого бюджетів запроваджено освітнє середовище для учнів перших класів - на суму 2079,4тис. гривень.

ВЧИТЕЛЬ ВЧИТЕЛІВ

Скільки розуму, знань, душевного тепла треба керівнику школи, щоб завжди залишатися на висоті вимог часу, бути настільки педагогом, батьків, учнів і взагалі - Людиною! Ці риси характерні для Василя Івановича Ткачука, директора Губецького навчально-виховного комплексу. За його плечима - майже 40 років педагогічного стажу. Тому й зумів створити в школі належний психологічний мікроклімат, творчі і ділову атмосферу. Під керівництвом Василя Івановича школа стала своєрідною лабораторією передового досвіду. Відрадно й те, що вихованці її вступають у життя людьми свідомими, працьовитими, морально стійкими, їм притаманне почуття громадянського обов'язку.

Дітей, нині в цій школі працюють чимало її колишніх випускників. А до багатогранної діяльності директора замолоду додалася ще його робота в ролі старшого вчителя у Іванівському навчально-виховному комплексі Славутського району.

Матеріал: «Трунівник Полісся» м. Славута

2. Було проведено анкетування учнів 9 класів закладів освіти міста щодо вибору профілю навчання у 2019/2020 н. р. (жовтень 2018 року).

№ №	Назва закладу	Всього учнів/брали участь учнів	філологічний	природничий	історико-правовий	інформаційно-технологічний	фізико-математичний	спортивний	ПТУ, коледж	не визначились
1	ЗОШ I-III ступенів № 1	81/64	18	1	9	6	20		8	2
2	ЗОШ I-III ступенів № 3	45/45	4	2	5	6	2	6	19	1
3	ЗОШ I-III ступенів № 4	39/37	1	18	1	17				
4	НВК «ЗОШ I-III ступенів, гімназія» № 5	47/44	6		32	2			4	
5	ЗОШ I-III ступенів № 6	41/35	6	5	3	11	4		4	2
6	ЗОШ I-III ступенів № 7	19/19	8	4			4	1	1	1
7	НВК СЗОШ, ліцей «Успіх»	49/48	15	8	4	5	16			

3. Проведені батьківські збори в кожному закладі загальної середньої освіти I-III ступенів м. Славути на тему: «Про організацію профільного навчання в навчальних закладах міста у 2019-2020 н. р.». На цих зборах були виступи керівника управління освітою міської ради. За результатами кожних зборів були складані протоколи.

Керівник управління освітою звернула увагу на те що, кількість учнів, які навчаються у 9 класах, не дає можливості організувати профільне навчання в кожній школі. Для того, щоб старшокласники могли обрати у профільній школі потрібний їм предмет для поглибленого вивчення, школа має мати достатню кількість учнів для 3–4 паралельних класів. В профільній школі рекомендовано мати не менше 100 учнів, які навчаються у 10 класі. Забезпечити якісну профільну освіту з дотриманням всіх вимог можуть три заклади ЗОШ I-III ст. №1; НВК, гімназія; НВК СЗОШ, ліцей “Успіх”, в яких створенні належні матеріально-технічні умови, сформовані висококваліфіковані педагогічні колективи та є значні досягнення у підготовці учнів старшої школи. Представила батьківській громаді нову освітню мапу міста....

3 Протоколу батьківських зборів ЗЗСО м. Славути

4. За підсумками кампанії інформування і обговорення був проведений Круглий стіл з участю міського голови, депутатів, релевантних представників міської ради, директорів шкіл, керівників батьківських комітетів, директора Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації, експертів. Результатом обговорення стала підтримка громадськості і педагогічної спільноти ініціативи місцевої влади щодо створення нової мережі старшої школи шляхом поетапної оптимізації шкіл I-III ступенів міста.

4.5. ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПЛАНУ ДІЙ

Після реалізації етапів аналізу, моделювання, проведення фахових консультації і громадських слухань виконавчий комітет Славутської міської ради своїм рішенням від 10 квітня 2019 року затвердив план дій у сфері організації нової мережі старшої школи в громаді.

УКРАЇНА

СЛАВУТСЬКА МІСЬКА РАДА

Відповідно до підпункту 2 пункту «а» статті 32 України «Про місцеве самоврядування в Україні», на виконання Закону України «Про загальну середню освіту», постанов Кабінету Міністрів України від 13.09.2017р. № 684 «Про затвердження Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів» та від 27.12.2017р. № 1088 «Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами», з метою створення оптимальних умов для забезпечення потреб громадян в отриманні дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти, забезпечення стабільного функціонування закладів освіти, раціонального та ефективного використання бюджетних коштів, керуючись частиною 6 статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», виконавчий комітет Славутської міської ради **ВИРІШИВ**:

2. Керівникам закладів освіти в межах кошторисних призначень:

2.1. Проводити комплектацію 1-9 класів закладів загальної середньої освіти та груп закладів дошкільної освіти відповідно до території обслуговування; 10 класів – відповідно до можливостей визначених закладів щодо забезпечення профільної освіти.

Безумовно, що реалізація всіх кроків із організації профільного навчання, як це було зроблено у м. Славуті, потребує від місцевої влади і шкільних адміністрацій додаткового управлінського і організаційно-методичного навантаження. Тому можуть бути спокуси вийти на відповідне рішення виконавчого комітету одразу, без попереднього підготовчого процесу. За цим існують великі ризики слабкої легітимізації цієї чутливої ініціативи влади. Як результат, відсутність розуміння і належної підтримки з боку зацікавлених сторін (учнів, їх батьків, вчителів, шкільних адміністрацій, місцевих депутатів) можуть призвести до того, що процес організації модернізованого профільного навчання не буде завершено, або й взагалі дискредитовано.

Фото: SKL International

РОЗДІЛ 5. ОСВІТНІ ОКРУГИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАСАДАХ МІЖМУНІЦИПАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

5.1. ПОТРЕБА СТВОРЕННЯ МІЖМУНІЦИПАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ ТА ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦЬОГО ПРОЦЕСУ

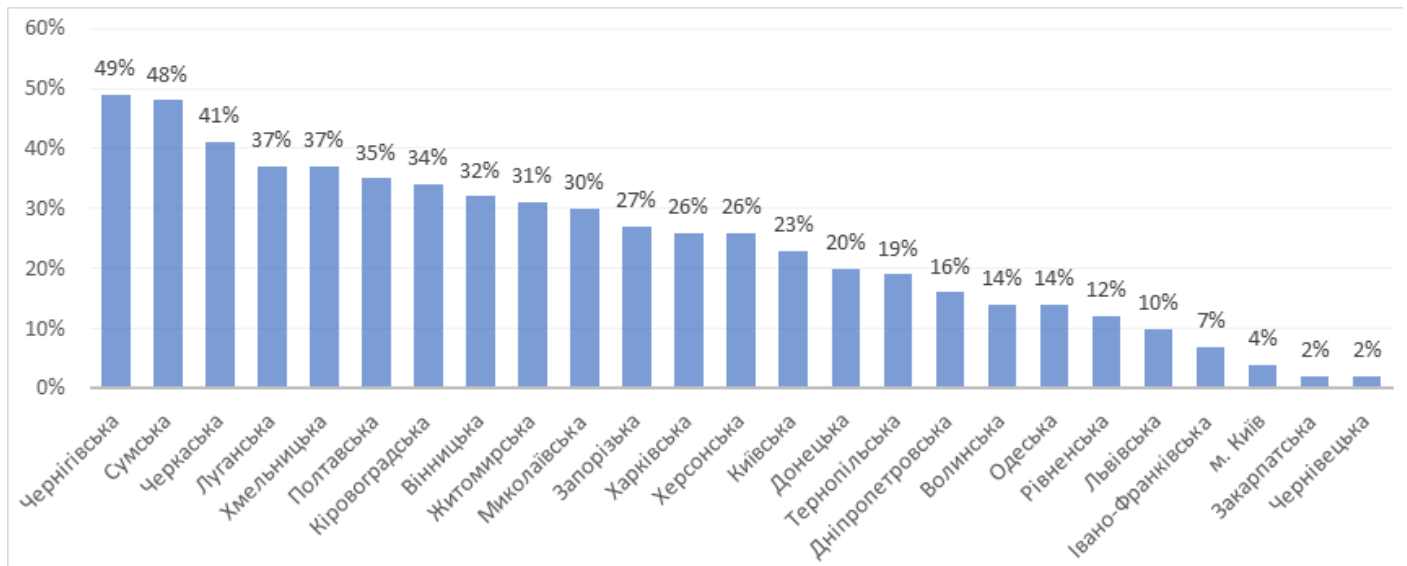
Як вже зазначалося в Розділі 1, організація якісного профільного навчання в старшій школі вимагає комплексного і довгострокового реагування на наступні проблеми:

- демографічна криза (особливо в сільських регіонах), і як наслідок значна кількість однокомплектних (малокомплектних) шкіл, які у своєму складі мають III ступінь;
- дублювання однакових профілів навчання у закладах освіти, які розташовані на географічно малих територіях;
- створення профілів навчання, де першочерговими є не побажання здобувачів освіти, а забезпечення педагогічного навантаження вчителів;
- запровадження того чи іншого профілю навчання на основі вибору найбільшої кількості учнів, ігноруючи потреби меншості;
- нерозуміння батьків щодо можливості та необхідності зміни закладу освіти їхніми дітьми для забезпечення якісного та відповідного потребам їх дітей профільного навчання;
- кадрові проблеми старшої профільної школи, особливо у сільській місцевості;
- слабка матеріально-технічна база закладів освіти і значні фінансові витрати на їх забезпечення.

Вочевидь, що перераховані вище проблеми мають ще більшу актуальність в сільській місцевості. Головною причиною їх появи стала відсутність ефективної політики підтримки сільських регіонів України в останні роки. Наслідком цього стала наростаюча соціально-економічна депресія і подальше швидке зменшення населення. Освіта в сільських регіонах зіткнулися з дуже серйозною демографічною кризою. Значна кількість однокомплектних і малокомплектних шкіл, які у своєму складі мають III ступінь, не спроможні забезпечити якісну профільну і навіть допрофільну освіту. Довгий час, в цих закладах освіти використовувався так званий «універсальний профіль», який насправді був певною імітацією профільного навчання. Як наслідок, тисячі учнів старших класів з сільської місцевості втрачали можливість отримати якісні знання в найбільш відповідному для себе профілі навчання, що зараз має назву реалізація власної освітньої траєкторії.

Лише в 2015 році після старту реформи з децентралізації, в нових об'єднаних громадах місцева влада почала ініціювати оптимізацію шкільних мереж своїх громад, а саме ліквідувати III ступінь у малокомплектних школах. Разом з цим, ця проблема є ще надзвичайно актуальною і її масштаби переконливо демонструються наступною гістограмою.

ПОКАЗНИК У ВІДСОТКАХ КІЛЬКОСТІ ШКІЛ (ДО 100 УЧНІВ) ДО ЗАГАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ ЗНЗ (ЗА ДАНИМИ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ)

Насправді, якщо розглядати цю гістограму через особливості профільного навчання, проблема шкіл з малою наповненістю буде мати ще більші масштаби. Виходячи з того, що одним з базових умов для якісної організації профільного навчання є чисельність учнів старшої школи (наприклад, не менше 100 учнів на одній паралелі), то такі установи освіти повинні були б мати не менше ніж 300-350 учнів в 10-12 класах.

Наступними пріоритетними завданнями, які стоїть перед місцевою владою - це кадрове та належне матеріально-технічне забезпечення цих закладів.

Ми навмисне ставимо питання кадрів на перше місце, оскільки нинішні глобальні зміни форми, доступу, обсягів понять «інформація» і «знання» визначають для вчителя зовсім іншу функцію. Слід підкреслити, що масштабні виклики «інформаційного суспільства» застали систему підготовки педагогів в Україні в стані кризи. Вступний бал в педагогічні університети низький, престиж роботи вчителя впав до критично небезпечного рівня, великий відсоток вчителів пенсійного віку роблять кадрову проблему ще більш гострою. Таким чином, в процесі моделювання мережі старших шкіл для організації якісного профільного навчання необхідно найсерйознішим чином вивчити завдання кадрового забезпечення. Найбільш гострою є проблема педагогічних кадрів знову ж в сільських регіонах. Відтік більш працездатного та проактивного населення призводить до того, що в сільських школах залишаються пенсіонери та вчителі, які часто не є вмотивованими до професійного росту.

Щодо проблеми матеріально-технічного забезпечення можемо констатувати, що завдяки реформі децентралізації та реформі освіти, вона почала поступово вирішуватися. Починаючи з 2016 року Уряд України продовжує реалізацію декількох програм цільового фінансування: «Нова українська школа», «Якісна освіта», «Шкільний автобус», «Новий освітній простір». Це означає, що до моменту, коли органи управління громад почнуть безпосередньо займатися організацією профільного навчання, можна очікувати, що ситуація з матеріально-технічним забезпеченням буде значно кращою, ніж вона була на початку реформ.

Таким чином, враховуючи існування демографічної кризи, кадрові проблеми, стан матеріально-технічного забезпечення, одним з небагатьох способів організації якісного та ефективного профільного навчання особливо в сільських регіонах, є створення «**міжмуніципальних освітніх округів**» з визначенням закладів загальної середньої освіти, які після 2027 року стануть академічними ліцеями.

Необхідно підкреслити, що українська законодавча база має необхідну правову основу для ініціювання місцевою владою сусідніх громад процесу їх створення. Нормативно-правовим забезпеченням для створення «міжмуніципальних освітніх округів» є Закони України «Про місцеве самоврядування», «Про освіту», «Про міжмуніципальне співробітництво».

Поняття “освітнього округу” та “опорного закладу”, мету їх створення визначено «Положенням про освітній округ та опорний заклад освіти», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 19 червня 2019 року № 532.

Освітній округ (далі – округ) – сукупність (мережа) закладів освіти (їхніх філій), у тому числі закладів позашкільної освіти, закладів культури, фізичної культури і спорту, що забезпечують доступність освіти для осіб, які проживають на відповідній території, не є юридичною особою.

Опорний заклад освіти (далі – опорний заклад) – комунальний заклад загальної середньої освіти, що має у своєму складі філії та зручне розташування для підвезення дітей з інших населених пунктів, забезпечений кваліфікованими педагогічними кадрами, має сучасну матеріально-технічну і навчально-методичну базу та спроможний забезпечувати на належному рівні здобуття профільної освіти.

Округ, опорний заклад та його філія утворюється з метою “створення умов для здобуття особами повної загальної середньої освіти, зокрема шляхом проведення профорієнтаційної роботи серед здобувачів освіти, забезпечення реалізації їх індивідуальної освітньої траєкторії, впровадження курсів за вибором, факультативів, гуртків”.

Серед перерахованих нормативних актів, слід окремо виокремити Закон України «Про міжмуніципальне співробітництво», положення якого чітко регламентують створення різних напрямів партнерства, а саме:

Стаття 1 цього Закону визначає сфери співпраці, в тому числі спільну діяльність територіальних громад для підвищення якості публічних послуг, до яких відносяться освітні послуги: «співробітництво територіальних громад (далі - співробітництво) - відносини між двома або більше територіальними громадами, що здійснюються на договірних засадах у визначених цим Законом формах з метою забезпечення соціально-економічного, культурного розвитку територій, підвищення якості надання послуг населенню на основі спільних інтересів та цілей, ефективного виконання органами місцевого самоврядування визначених законом повноважень».

Норми Закону України «Про співробітництво територіальних громад» вже знайшли відповідну практичну реалізацію. Згідно даних з Реєстру договорів про співробітництво територіальних громад, станом на 31 липня 2019 року, в було зареєстровано 450 договорів. З-поміж них, 10% договорів стосуються сфер освіти³.

Важливо підкреслити, що 53% суб'єктів співробітництва - це об'єднані територіальні громади і 27% - громади, які згодом утворили ОТГ або приєдналися до вже створених. З цього можна зробити висновок, що саме ОТГ більш налаштовані на впровадження змін у сфері освіти, шляхом співробітництва між громадами.

З Реєстру договорів про співробітництво територіальних громад відомі напрями у яких було налагоджено партнерство⁴:

- Інфраструктура – реконструкція приміщень, заміна вікон, капітальний ремонт, заміна покрівлі, реконструкція систем опалення, впровадження енергозберігаючих заходів, модернізація актових залів, побудова плавального басейну в ЗОШ (загалом 14 договорів).
- Інклюзивна освіта – спільне фінансування (утримання) комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр», делегування виконання окремих завдань щодо освіти дітей з особливими потребами; реалізація спільного проєкту «Розвиток дітей з особливими освітніми потребами – майбутнє громад» (13 договорів);
- Позашкільна освіта – спільне фінансування дитячо-юнацької спортивної школи, музичної школи, школи естетичного виховання (8 договорів).
- Дошкільна освіта – спільне фінансування (утримання), реконструкція дошкільного навчального закладу (6 договорів).

3 Acса.com.ua/cooperation

4 Це саме

- Делегування виконання завдань у сфері освіти, окремих завдань у сфері позашкільної освіти (4 договори).
- Спільне фінансування (утримання) закладів освіти (1 договір).
- Створення спільної установи – методичного центру (1 договір).

Насправді, кількість угод про співробітництво територіальних громад може бути більшою, бо як показує вивчення цього питання не всі громади реєстрували своє партнерство у Реєстрі договорів про співробітництво територіальних громад. Але наявність практик використання цього Закону в галузі освіти є позитивним сигналом для нарощування потенціалу співпраці громад у більш складних і довгострокових формах, якою є організація профільного навчання на основі створення «міжмуніципального освітнього округу».

Стаття 4⁵. Визначає форми співпраці, серед яких дві форми є найбільш релевантними для створення «міжмуніципальних освітніх округів», а саме:

- **«делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів».** В освіті та охороні здоров'я співробітництво у цій формі застосовується тоді, коли одна громада може надавати якісні послуги, а інші громади, не маючи такої можливості чи з метою економії коштів, делегують першій громаді відповідне право та передають необхідні ресурси».
- **«спільного фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності - інфраструктурних об'єктів».**

Як показує аналіз вже напрацьованих практик співробітництва стимулом для початку координацію діяльності суб'єктів співробітництва є акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів. Приводом найчастішого використання цієї форми є намагання громади використовувати можливість отримання додаткового фінансування з ДФРР або інших джерел саме через реалізацію спільного проекту. Стосовно спільної ініціативи громад щодо організації профільного навчання на основі створення «міжмуніципального освітнього округу», то ця форма співпраці теж може мати мотивуючу функцію і таким чином сприяти покращенню матеріально-технічної бази закладів освіти, які буде визначено як майбутні ліцеї.

Корисним для застосування Закону України «Про співробітництво територіальних громад» є визначення статей 10-12, у яких деталізується зміст вказаних форм міжмуніципальної співпраці.

Як бачимо з таблиці, згадані нормативні документи дозволяють розпочати процес створення «міжмуніципальних освітніх округів». Вочевидь, що їх практичне впровадження потребує розробки деяких місцевих нормативно-правових актів, як то «Положення про діяльність міжмуніципального освітнього округу», Статуту школи на базі якої буде організоване профільне навчання, Договору між громадами про порядок розрахунку для організації профільного навчання тощо.

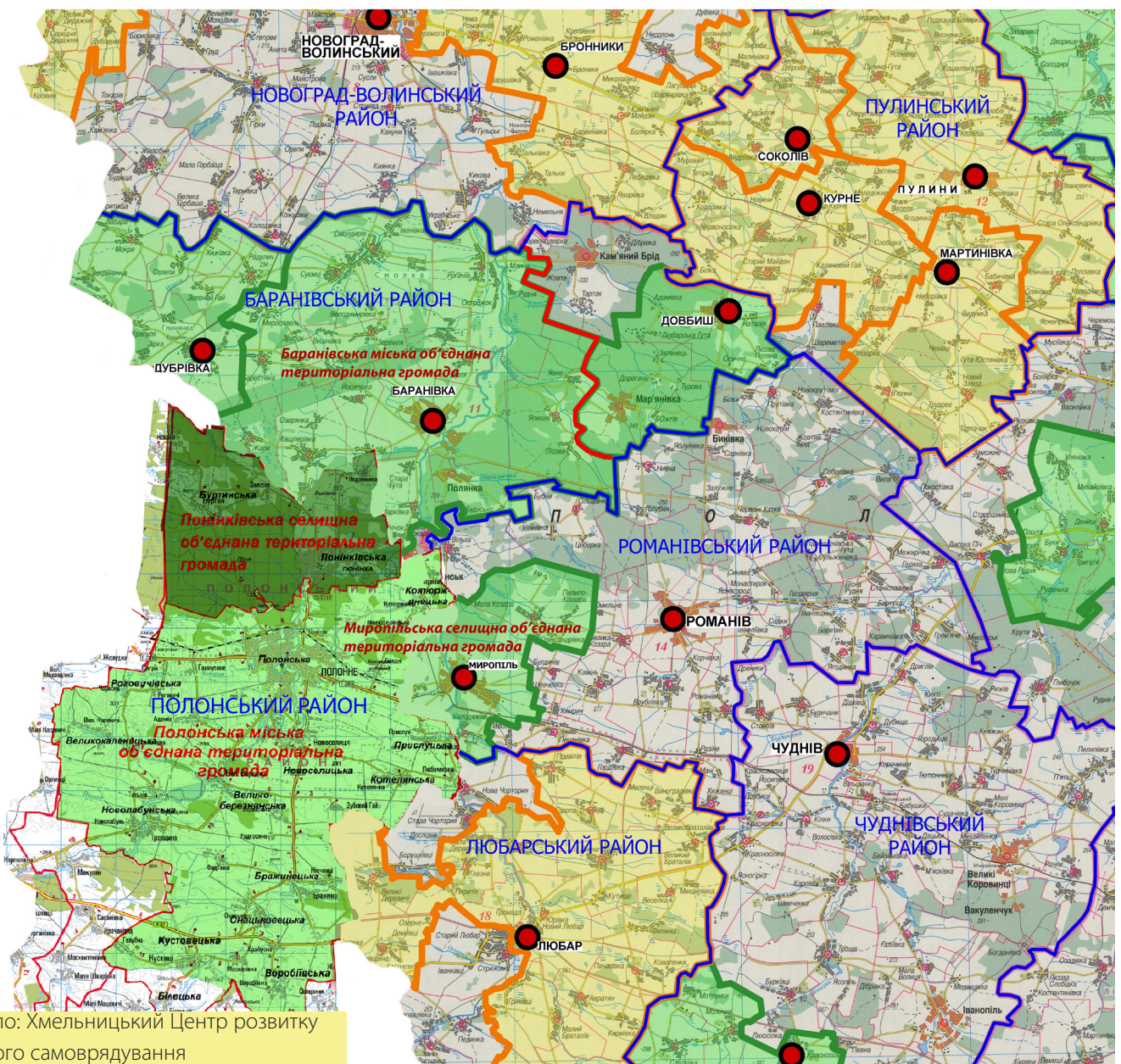
Найскладнішим буде етап переговорів між громадами, оскільки цей процес зачіпатиме власні інтереси закладів освіти. Тому, надзвичайно важливою частиною роботи, після збору даних й аналізу ситуації стану профільної освіти кожної громади, буде етап моделювання майбутнього «міжмуніципального освітнього округу».

5 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>

5.2. МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ШЛЯХОМ СТВОРЕННЯ МІЖМУНІЦИПАЛЬНОГО ОСВІТЬОГО ОКРУГУ

Спробуємо навести спроектовану модель організації профільного навчання на базі чотирьох громад: Полонської міської та Понінківської селищної Хмельницької області та Баранівської міської та Миропільської селищної Житомирської області. Оразу варто зауважити, що це є проектуванням моделі і аж ніяк не є планом до втілення. Крім того свідомо не визначаємо центр спроектованого освітнього округу, а ставимо за мету здійснити аналіз існуючої мережі організації профільного навчання та показати можливі організаційні та фінансові вигоди від цього.

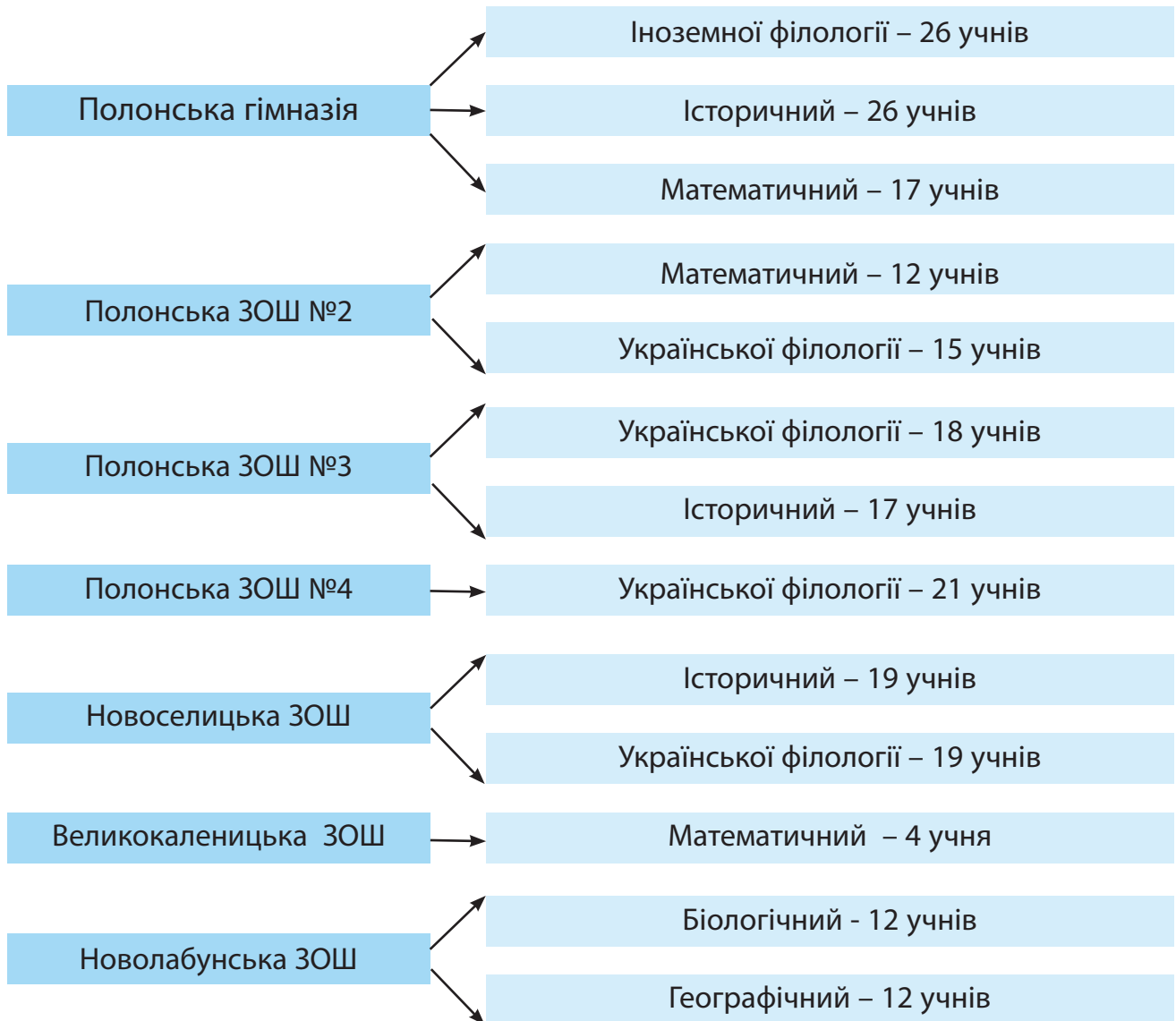
Зразу необхідно зауважити, що варто об'єднувати зусилля тих громад, щодо створення міжмуниципального освітнього округу, які мають спільні кордони, тобто межують одна з одною. Саме Полонська, Понінківська, Баранівська та Миропільська об'єднані територіальні громади є такими, хоча і належать до Хмельницької і Житомирської областей.

Джерело: Хмельницький Центр розвитку місцевого самоврядування

Розпочнемо проектування міжмуниципального округу із аналізу мережі закладів, де організоване профільне навчання та відповідно профілів навчання й кількості здобувачів освіти у них у кожній окремо взятій громаді.

ПРОФІЛІ НАВЧАННЯ В 10-Х КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ПОЛОНСЬКОЇ ОТГ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ (ВСЬОГО 11 КЛАСІВ, 218 УЧНІВ)

Аналіз показує дублювання профілів навчання в закладах освіти однієї адміністративної території, відносно малу наповнюваність класів окремих профілів і, що найголовніше, відсутність вибору здобувачами освіти профілів навчання в окремо взятому закладі.

Якщо ж згрупувати здобувачів освіти за обраними ними профілями навчання цієї громади, то матимемо наступну картину:

ПРОФІЛІ НАВЧАННЯ В 10-Х КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ПОЛОНСЬКОЇ ОТГ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

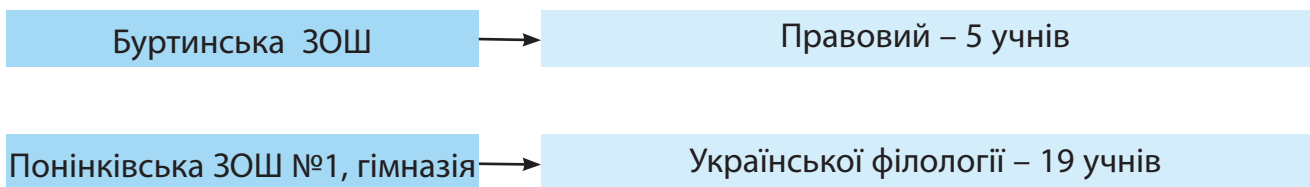
- іноземної філології – 26 учнів
- історичний – 62 учні
- математичний – 33 учні
- української філології – 73 учні
- біологічний – 12 учнів
- географічний – 12 учнів

Всього 218 учнів, можливих класів - 9

При збереженні учнівського контингенту та обраних ними профілів навчання маємо зменшення класів на 2 та зростання наповнюваності у них.

Зробимо такий же аналіз для Понінківської громади.

ПРОФІЛІ НАВЧАННЯ В 10-Х КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ПОНІНКІВСЬКОЇ ОТГ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ (ВСЬОГО 2 КЛАСИ, 21 УЧНІВ)

Картина тут є ще більш невтішною, через те, що здобувачі освіти не мали вибору профілів навчання та й профільне навчання організоване у класі з критично малою наповнюваністю.

Проаналізуємо ситуацію у Миропільській громаді Житомирської області.

ПРОФІЛІ НАВЧАННЯ В 10-Х КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ МИРОПІЛЬСЬКОЇ ОТГ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ (ВСЬОГО 4 КЛАСИ, 63 УЧНІ)

Знову ж бачимо дублювання профілів навчання у закладах, де організоване профільне навчання, при тому, що ці заклади знаходяться в одному населеному пункті. Навіть зробивши поєднання на рівні селища Миропіль, картина виглядала б по-іншому.

ПРОФІЛІ НАВЧАННЯ В 10-Х КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ МИРОПІЛЬСЬКОЇ ОТГ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

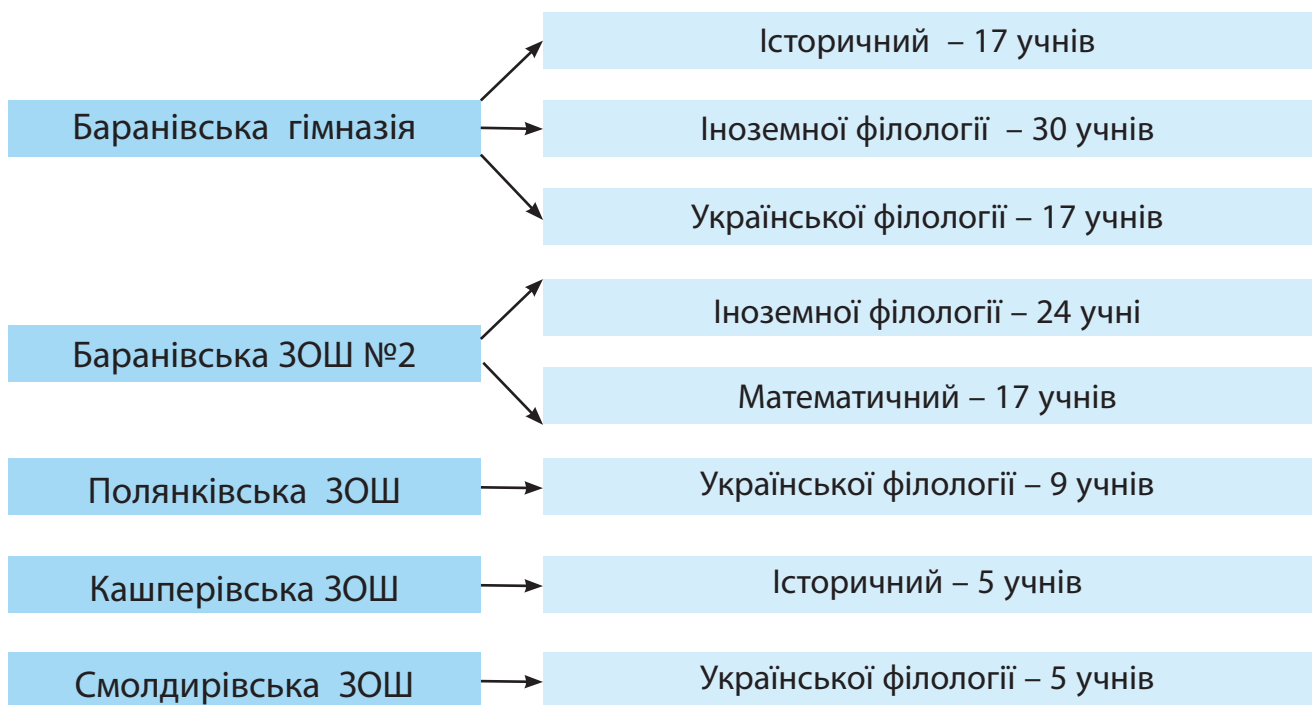
- історичний – 12 учнів
- іноземної філології – 35 учнів
- української філології – 16 учнів

Всього 63 учні, можливих класів - 3

Це також призвело б як до зменшення класів, так і зростання їх наповнюваності.

Аналіз мережі закладів загальної середньої освіти, де організоване профільне навчання Баранівської об'єднаної територіальної громади є наступним:

ПРОФІЛІ НАВЧАННЯ В 10-Х КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ БАРАНІВСЬКОЇ ОТГ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ (ВСЬОГО 8 КЛАСІВ, 124 УЧНІ)

Після поєднання лише на базі однієї громади кількість класів зменшилася на три.

ПРОФІЛІ НАВЧАННЯ В 10-Х КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ БАРАНІВСЬКОЇ ОТГ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

- історичний – 22 учнів
- іноземної філології – 31 учнів
- української філології – 16 учнів
- математичний – 17 учнів

Всього 124 учні, можливих класів - 5

Тепер спроектуємо профілі, класи та учнів у них у ймовірному міжмуніципальному окрузі.

ПРОФІЛІ НАВЧАННЯ В 10-Х КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЙМОВІРНОГО ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ

- іноземної філології – 115 учнів
- історичний – 96 учнів
- математичний – 50 учнів
- української філології – 136 учнів
- біологічний – 12 учнів
- географічний – 12 учнів
- правовий – 5 учнів

Всього ймовірних класів – 17, в них учнів – 426

Спробуємо порівняти середню наповнюваність у профільних класах окремо взятих територіальних громад і у класах ймовірного освітнього округу.

ПОРІВНЯННЯ НАПОВНЮВАНOSTI 10-Х КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

- Полонська ОТГ – 19,8 учнів
- Понінківська ОТГ – 10,5 учнів
- Миропільська ОТГ – 15,8 учнів
- Баранівська ОТГ – 15,5 учнів

Ймовірний освітній округ – 25 учнів

Враховуючи те, що середня наповнюваність класів, а точніше її співвідношення до розрахункової наповнюваності (що передбачено формулою розподілу освітньої субвенції) впливатиме на рівень фінансової забезпеченості, реальна вигода для усіх територій є очевидною.

Будьмо відвертими, що при створенні такого великого округу не всі теперішні здобувачі освіти волітимуть продовжити навчання у визначеному громадами закладі окремого населеного пункту. Але й чимала частина тих, які здобувають освіту “біля дому” зараз не планують свій подальший професійний ріст за профілем у якому навчаються. Разом з тим таке укрупнення дасть можливість розширити перелік профілів навчання, залучити найкращих педагогів до викладання профільних предметів, що в кінцевому результаті забезпечить більш високий результат здобувачів освіти кожного регіону зокрема.

5.3. АЛГОРИТМ СТВОРЕННЯ МІЖМУНІЦИПАЛЬНОГО ОСВІТЬОГО ОКРУГУ

В **Розділі 3** цього документу був наведений алгоритм організації профільного навчання, шляхом модернізації мережі старшої школи в межах однієї адміністративно-територіальної одиниці, а саме міста Славути Хмельницької області. Цей досвід був поданий як практика у **Розділі 4**.

У ситуації, коли необхідно організувати профільне навчання в умовах недостатньої поточної і прогнозованої чисельності учнівського контингенту старших класів (менш ніж 100 учнів на одну паралель) в кожній окремій громаді, виходом є створення міжмуніципального освітнього округу. Відповідно до цього алгоритму потрібно ввести додаткові кроки, які пов'язані з процесом узгодження між громадами спільних дій щодо створення академічних ліцеїв.

Порядок створення міжмуніципального освітнього округу базується на статтях 5-9 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» (Розділ II. «Організація співробітництва») і «Положення про освітній округ та опорний заклад освіти», який був затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 19 червня 2019 року № 532⁶. Варто наголосити, що окремі етапи розгортання співробітництва між громадами, які вказані у Законі України «Про співробітництво територіальних громад» співпадають з відповідними кроками процесу створення освітнього округу, які зазначені в «Положенні про освітній округ та опорний заклад освіти». Наприклад: можливість залучення інших партнерів, необхідність оцінки ситуації, проведення громадських слухань тощо. Нижче наведена таблиця «Порядок організації профільного навчання шляхом створення міжмуніципального освітнього округу», в якій синхронізовані схожі завдання згаданих нормативно-правових актів.

В цій частині методичних рекомендацій ми спробували дати відповіді на два важливих питання:

Чому саме зараз необхідно розпочинати процеси організації профільного навчання у форматі міжмуніципального освітнього округу, якщо у Законі України «Про освіту» терміном створення мережі старшої школи визначено 2027 рік?

Організація профільного навчання на певній території у форматі міжмуніципального освітнього округу пов'язане з необхідністю ретельного аналізу ситуації і різнобічного моделювання мережі старшої школи, яка складається з тривалого процесу переговорів, узгодження позицій кількох суб'єктів місцевої і регіональної влад. Оскільки зміна мережі старшої школи зачіпає інтереси учнівської, батьківської і педагогічної спільнот, намагання реалізувати це завдання швидким адміністративним способом, без прозорого і конструктивного обговорення з громадськістю, приведе до суспільних конфліктів і напруження. Крім того, поспішна реорганізація мережі шкіл III ступенів має ризики щодо недостатньо якісного вирішення питань педагогічних кадрів, інфраструктурного і матеріально-технічного забезпечення (наприклад: відновлення доріг між населеними пунктами до академічного ліцею, створення гуртожитку для учнів, комплектування необхідними технічними засобами згідно обраних профілів навчання). Кожне з цих завдань потребує від громад часу, пошуку ресурсів та певних організаційних, методично-інформаційних дій.

На якому рівні влади (місцевому чи регіональному) має бути ініційований процес організації функціонування старшої профільної школи?

В **Розділі 3** вже згадувалось, що **завдання організації якісного профільного навчання слід розглядати як невід'ємну частину Стратегії розвитку освіти в громаді та як елемент Обласної (регіональної) Стратегії розвитку освіти**. Тобто, ініціювати і координувати цей процес, на нашу думку, має саме регіональна влада (департаменти/управління освіти і науки обласних державних адміністрацій). Зазначені в Законі України «Про освіту» плани створення мережі академічних ліцеїв до 2027 року⁷ потребують від регіональної влади активізації діяльності у цьому напрямку.

6 Постанова Кабінету Міністрів України від 19 червня 2019 року № 532

7 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. Розділ XII, ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

Разом із цим, переважна більшість закладів загальної середньої освіти I-III ступенів є комунальними закладами місцевих рад, які з 2015 року після об'єднання в ОТГ, отримали повні управлінські повноваження у сфері освіти. Міста ж обласного значення і до процесу децентралізації мали у підпорядкуванні власну мережу шкіл, в тому числі й заклади загальної середньої освіти III ступенів. Саме тому, органи місцевого самоврядування, як засновники закладів освіти, також зі своєї сторони повинні планувати організацію профільного навчання, як невід'ємну складову надання якісних освітніх послуг для своїх мешканців. Таким чином, організація профільного навчання у форматі міжмуніципального освітнього округу потребує одночасної активізації регіональної і місцевої влади, налагодження співпраці на основі прозорого діалогу і рівноправного партнерства виходячи з інтересів здобувачів освіти.

З цією метою, використовуючи алгоритм, запропонований в Розділі 3 і відповідні положення зазначених нормативно-правових актів в таблиці нижче надано можливий «Порядок створення міжмуніципального освітнього округу».

Також, в додатку до цього розділу запропоновані приклади спільного Розпорядження «Про співробітництво територіальних громад із організації створення міжмуніципального освітнього округу для здобуття профільної освіти» і Договору «Про співробітництво щодо надання послуг профільної середньої освіти».

ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ШЛЯХОМ СТВОРЕННЯ МІЖМУНІЦИПАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ

Етап	Назва етапу	Орган, який реалізує даний етап	Відповідність етапу до певних положень нормативних актів	
			Закон України «Про співробітництво територіальних громад»	Постанова КМУ «Положення про освітній округ та опорний заклад освіти»
Підготовка Договору про співробітництво щодо створення міжмуніципального освітнього округу				
Етап 1	Ініціювання процесу організації профільного навчання, шляхом розгортання співробітництва територіальних громад	Департамент/управління освіти і науки ОДА або управління/відділ освіти місцевої ради, яка має потенціал створення академічного ліцею саме на своїй території	Ініціатор співробітництва забезпечує підготовку пропозиції щодо ініціювання співробітництва, яка подається на розгляд сільської, селищної, міської ради. Рішення про надання згоди на організацію співробітництва приймається сільською, селищною, міською радою на підставі попередніх висновків її виконавчих органів стосовно відповідності інтересам та потребам територіальної громади пропозиції щодо ініціювання співробітництва	Відповідно до рішення засновника (засновників) до діяльності округу можуть залучатися інклюзивно-ресурсні центри, міжшкільні ресурсні центри та будь-які інші юридичні особи, їх відокремлені підрозділи
Етап 2	Попередній аналіз ситуації і фахові консультації щодо можливості створення міжмуніципального освітнього округу	Департамент/управління освіти і науки ОДА або управління/відділ освіти місцевої ради, яка має потенціал створення академічного ліцею саме на своїй території		...вивчають стан впровадження профільної середньої освіти у закладах освіти та якість надання зазначених освітніх послуг

<p>Етап 3</p>	<p>Утворення на основі спільного Розпорядження голів громад (див. додаток 5.1.) комісії з моделювання спільної мережі старшої школи і підготовки проекту договору про співробітництво (до складу комісії залучені відповідні фахівці територіальних громад)</p>	<p>Органи місцевого самоврядування міських рад на базі шкільних мереж яких створюватися міжмуніципальний освітній округ</p>	<p>...Переговори про організацію співробітництва - Сільський, селищний, міський голова, що представляє територіальну громаду, надсилає пропозицію про початок переговорів з питань організації співробітництва сільським, селищним, міським головам, що представляють відповідні територіальні громади - потенційним суб'єктам співробітництва, та забезпечує утворення комісії, до складу якої входять представники відповідних територіальних громад</p>	
<p>Етап 4</p>	<p>Проведення комплексного аналізу ситуації і моделювання майбутньої мережі академічних ліцеїв. Розробка спільного Плану дій з організації профільного навчання шляхом створення міжмуніципального освітнього округу</p>	<p>Спільна комісія з моделювання спільної мережі старшої школи і підготовки проекту договору про співробітництво територіальних громад</p>		<p>...прогнозують витрати на зміцнення матеріально-технічної бази опорних закладів, їх філій, створення в них нового освітнього простору, придбання шкільних автобусів з метою організації підвезення здобувачів освіти і педагогічних працівників до місця навчання, роботи та до місця проживання, введення у разі потреби додаткових посад педагогічних працівників, створення безперешкодного (безбар'єрного) середовища для осіб з особливими освітніми потребами</p>
<p>Етап 5</p>	<p>Проведення кампанії інформування і громадських слухань в громадах, для учнів з яких буде запропоноване профільне навчання в межах міжмуніципального освітнього округу</p>	<p>Керівники і фахівці органів місцевого самоврядування громад, для учнів з яких буде запропоноване профільне навчання в межах міжмуніципального освітнього округу, представники відповідних підрозділів Департамент/управління освіти і науки ОДА</p>	<p>Сільські, селищні, міські голови забезпечують протягом 15 днів проведення громадського обговорення підготовленого комісією проекту договору про співробітництво, за результатами якого сільські, селищні, міські голови вносять питання про схвалення його проекту на розгляд відповідних рад. Рішення про схвалення проекту договору про співробітництво приймається сільськими, селищними, міськими радами протягом 30 днів з дати проведення громадського обговорення його проекту</p>	<p>Організація проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед громадськості щодо створення опорних закладів та їх філій</p>
<p>Етап 6</p>	<p>Підписання Угоди (див. Додаток 5.2) і спільного Плану дій про співробітництво щодо організації профільного навчання шляхом створення міжмуніципального освітнього округу. Реєстрація Угоди в Реєстрі договорів про співробітництво територіальних громад</p>	<p>Керівники органів місцевого самоврядування громад, для учнів з яких буде запропоноване профільне навчання в межах міжмуніципального освітнього округу</p>	<p>Співробітництво здійснюється відповідно до договорів про співробітництво, укладених згідно із цими та іншими законами сільськими, селищними, міськими головами від імені сільської, селищної, міської ради після схвалення їх проектів сільськими, селищними, міськими радами</p>	

Реалізація Договору про співробітництво щодо створення міжмуніципального освітнього округу				
Етап 7	Інтеграція Плану дій з організації профільного навчання в загальну Стратегію	Департаменти/управління освіти і науки ОДА, Комісії з питань освіти обласних рад		
Етап 8	Початок реалізації Плану дій (затверження відповідних наказів в і планів розвитку освіти в громадах, впровадження навчальних програм для підготовки кадрового складу майбутніх академічних ліцеїв, підготовка проектів для залучення необхідних ресурсів на організацію профільного навчання, згідно Плану дій	Керівники і фахівці органів місцевого самоврядування громад, для учнів з яких буде запропоноване профільне навчання в межах міжмуніципального освітнього округу, представники відповідних підрозділів Департаментів/управлінь освіти і науки ОДА		
Етап 9	Підготовка і презентація регулярних звітів щодо реалізації Плану дій, результатів і викликів	Уповноважені фахівці громади, на базі якої функціонує міжмуніципальний освітній округ	У договорі про співробітництво, зокрема, зазначається сільська, селищна, міська рада одного із суб'єктів співробітництва, відповідальна за подання звітів про виконання договору центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері розвитку місцевого самоврядування	

ПРИКЛАД СПІЛЬНОГО РОЗПОРЯДЖЕННЯ ЩОДО ІНІЦІЮВАННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ДЛЯ НАДАННЯ ПОСЛУГ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

УКРАЇНА

БОГДАНІВСЬКА МІСЬКА РАДА

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

..... 2019 р.

м. Богданівка

№ /2019-р

Про співробітництво територіальних громад із організації створення міжмуніципального освітнього округу для здобуття профільної освіти.

На підставі статті 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», статей 5-9 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» статті 62 Закону України «Про освіту», статей 35, 36, 37 Закону України «Про загальну середню освіту», Положення «Про освітній округ» з метою забезпечення здобуття профільної освіти:

1. Підготувати пропозицію щодо ініціювання співробітництва та подати на розгляд міській раді.
2. Розпочати переговори щодо організації співробітництва та надіслати пропозицію про початок переговорів Марківському, Іванівському селищним та Вишенському сільському головам.
3. Утворити комісію з підготовки проекту договору про співробітництво до складу якої включити представників відповідних територіальних громад. Склад комісії затвердити спільним розпорядженням Марківської, Іванівської селищних та Вишенської сільської рад.
4. Комісії:
 - 4.1. Затвердити спільний план дій щодо підготовки створення міжмуніципального освітнього округу для здобуття профільної освіти;
 - 4.2. Здійснити збір даних по всіх громадах щодо демографічних показників, результатів ЗНО, кадрового потенціалу, наявної матеріально - технічної бази, стану доріг, витрат на оплату праці педперсоналу, функціонування школи, яка буде здійснювати профільне навчання тощо;
 - 4.3. Провести комплексний аналіз ситуації щодо перспектив організації профільного навчання у формі міжмуніципального освітнього округу;
 - 4.4. на основі результатів аналізу розробити 2-3 моделі міжмуніципального освітнього округу.
5. Забезпечити проведення оцінки виконавчим органом міської ради відповідності потребам територіальної громади створення міжмуніципального освітнього округу для здобуття профільної освіти.
 - 5.1. Забезпечити проведення громадського обговорення пропозицій та подати на розгляд міської ради для прийняття рішення про надання згоди на організацію співробітництва.
6. За результатами громадського обговорення підготувати проект договору про організацію профільного навчання у формі міжмуніципального освітнього округу.
 - 6.1. Контроль за виконанням даного рішення покласти на заступника міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради ПІБ.

Міський голова

ПІБ

ПРИКЛАД ДОГОВОРУ ПРО СПІВРОБІТНИЦТВО ЩОДО НАДАННЯ ПОСЛУГ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

УКРАЇНА

ДОГОВІР №__

ПРО СПІВРОБІТНИЦТВО ЩОДО НАДАННЯ ПОСЛУГ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

..... 2019 р.

м. Богданівка

Територіальна громада _____ (найменування села, селища, міста) через _____ раду в особі голови _____, (найменування сільської, селищної, міської ради) (ПІБ) яка надалі іменується Сторона-1, та територіальна громада _____ (найменування села, селища, міста) через _____ раду в особі голови _____, (найменування сільської, селищної, міської ради) (ПІБ) яка надалі іменується Сторона-2, а разом іменуються Сторони або суб'єкти співробітництва, уклали цей Договір про наступне.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

1.1. Передумовою підписання цього Договору є те, що Сторони під час підготовки його проекту дотримувалися вимог, визначених статтями 5-9 Закону України «Про співробітництво територіальних громад».

1.2. Підписанням цього Договору Сторони підтверджують, що інтересам кожної з них відповідає спільне і узгоджене співробітництво щодо організації здобуття профільної середньої в _____ закладі освіти.

2. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ.

2.1. Предметом Договору є:

2.1.1. Співробітництво територіальних громад із організації здобуття профільної освіти, шляхом створення міжмуніципального освітнього округу, з урахуванням потреб здобувачів освіти у відповідному закладі освіти, який має зручне розташування для підвезення дітей з інших населених пунктів, забезпечений кваліфікованими педагогічними кадрами, має сучасну матеріально-технічну і навчально-методичну базу та спроможний забезпечувати на належному рівні отримання профільної освіти здобувачами освіти.

2.1.2. Співробітництво територіальних громад із забезпечення здобуття профільної освіти на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, поглибленого вивчення окремих предметів з урахуванням здібностей та освітніх потреб здобувачів освіти з орієнтацією на продовження навчання, шляхом створення міжмуніципального освітнього округу.

2.1.3. Напрацювання спільного Плану дій про співробітництво щодо організації профільного навчання шляхом створення міжмуніципального освітнього округу.

2.1.4. Інтеграція Плану дій із організації профільного навчання в освітньому окрузі в загальну Стратегію розвитку громад.

2.2. Сторони мають право відмовитися від пропозицій, якщо вони фінансово надто обтяжливі або Сторона не має можливості виконати доручення належним чином.

3. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СПІВРОБІТНИЦТВА.

3.1. Співробітництво ґрунтується на принципах:

1) законності; 2) добровільності; 3) взаємної вигоди; 4) прозорості та відкритості; 5) рівноправності учасників; 6) взаємної відповідальності суб'єктів співробітництва за його результати.

3.2. Сторони здійснюють спільну та партнерську діяльність, керуючись документами про децентралізацію та чинним законодавством.

3.3. Цей Договір не може розглядатися Сторонами як перешкода для виконання ними своїх, передбачених установчими документами, завдань, а також виконання будь-яких інших зобов'язань перед третьою стороною. Сторони не мають права порушувати умови Договору.

4. НАДАННЯ ОБ'ЄКТОМ ПОСЛУГ ДЛЯ СТОРІН СПІВРОБІТНИЦТВА.

4.1. _____ рада (_____ заклад освіти) забезпечує на належному рівні здобуття профільної середньої освіти.

4.1.1. Створює умови для отримання, визначеної стандартом, профільної середньої освіти з урахуванням здібностей та потреб здобувачів освіти, а саме:

- забезпечення всебічного розвитку здобувачів освіти;
- створення умов для здобуття освіти із застосуванням новітніх інформаційно-комунікаційних засобів та технологій;
- забезпечення сучасною матеріально-технічної бази (належним чином обладнаних спортивних об'єктів, кабінетів природничо-математичного та іншого спрямування, лабораторій, навчальних майстерень, комп'ютерного і мультимедійного обладнання, швидкісного доступу до Інтернету тощо);
- забезпечення належної навчально-методичної бази;
- забезпечення укомплектованим бібліотечним фондом підручників, науково-методичною, художньою та довідковою літературою;
- залучення здобувачів освіти до різних видів діяльності, різноманітних заходів;
- забезпечення кваліфікованими педагогічними працівниками;
- забезпечення створення у закладах освіти інклюзивного освітнього та безперешкодного (безбар'єрного) середовища для осіб з особливими освітніми потребами;
- забезпечити підвезення здобувачів освіти до профільного закладу освіти і у зворотному напрямку, в тому числі із забезпеченням доступності відповідного транспорту для осіб з порушенням зору, слуху, опорно-рухового апарату та інших мало мобільних груп населення;
- щомісяця звітує перед суб'єктами співробітництва про результати своєї діяльності та використання ресурсів, у тому числі фінансових, за формами, затверджених відповідним чинним законодавством.

5. ФІНАНСОВІ ВЗАЄМИНИ СТОРІН.

5.1 Фінансування надання послуг здійснюється відповідно норм ст. 7, 61, ч.7 ст.75, 93, ч.2 ст. 101 Бюджетного кодексу України.

6. ТЕРМІН ДІЇ ДОГОВОРУ.

6.1. Договір набирає чинності з _____.

6.2. Зміни та/чи доповнення до Договору допускаються лише за взаємною згодою Сторін і оформляються додатковою угодою, яка є невід'ємною частиною цього Договору.

6.3. Внесення змін та/чи доповнень до цього Договору здійснюється в тому ж порядку як і його укладення.

7. ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ.

7.1. Цей Договір припиняється у разі:

7.1.1 закінчення строку його дії;

7.1.2 досягнення цілей співробітництва;

7.1.3 невиконання суб'єктами співробітництва взятих на себе зобов'язань;

7.1.4 відмови від співробітництва однієї із Сторін, відповідно до умов цього Договору, що унеможливує подальше здійснення співробітництва;

7.1.5 банкрутства утворених у рамках співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності;

7.1.6 нездійснення співробітництва протягом року з дня набрання чинності цим Договором;

7.1.7 прийняття судом рішення про припинення співробітництва.

7.2. Припинення співробітництва здійснюється за згодою Сторін в порядку, визначеному Законом України «Про співробітництво територіальних громад», та не повинно спричиняти зменшення обсягу та погіршення якості надання послуг.

7.3. Припинення співробітництва Сторони оформляють відповідним договором у кількості _____ (зазначається кількість примірників договору) примірників, кожен з яких має однакову юридичну силу.

7.4. У разі припинення однією із Сторін участі у співробітництві її права та обов'язки, частка майна передаються _____. (зазначається найменування суб'єкта співробітництва).

8. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН ТА ПОРЯДОК РОЗВ'ЯЗАННЯ СПОРІВ.

8.1. Усі спори, що виникають між Сторонами з приводу виконання умов цього Договору або пов'язані із ним, вирішуються шляхом переговорів між Сторонами, а у випадку недосягнення згоди між ними у судовому порядку.

8.2. Сторони несуть відповідальність одна перед одною відповідно до чинного законодавства України.

8.3. Сторона звільняється від відповідальності за порушення зобов'язань за цим Договором, якщо вона доведе, що таке порушення сталося внаслідок дії непереборної сили або випадку.

8.4. У разі виникнення обставин, зазначених у пункті 8.3. цього Договору, Сторона, яка не може виконати зобов'язання, передбачені цим Договором, повідомляє іншу Сторону про припинення вищевказаних обставин не пізніше _____ днів з дати їх настання (зазначається строк) і припинення. Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення позбавляє Сторону права на звільнення від виконання своїх зобов'язань у зв'язку із виникненням обставин, зазначених у пункті 8.3 цього Договору.

9. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ.

9.1. Усі правовідносини, що виникають у зв'язку з виконанням цього Договору і не врегульовані ним, регулюються нормами чинного законодавства України.

9.2. Цей Договір укладений на _____ аркушах у кількості _____ примірників, з (зазначається кількість аркушів та кількість примірників) розрахунку по одному примірнику для кожної із Сторін і мають однакову юридичну силу.

10. ЮРИДИЧНІ АДРЕСИ, БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ ТА ПІДПИСИ СТОРІН.

Сторона-1:

Юридична адреса:

Банківські реквізити:

Голова _____

_____ року

М. П.

Сторона-2:

Юридична адреса:

Банківські реквізити:

Голова _____

_____ року

М. П.

I РЕГІОНАЛЬНИЙ ФОРУМ «ПРОФІЛЬНА ОСВІТА. ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ»

24-25 червня 2019 року

МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ: Хмельницька обл., м. Славута, вул. Князів Сангушків, 8.

ПАРТНЕРИ: Фонд Солідарність, Асоціації ОТГ, Департамент освіти і науки Хмельницької ОДА, виконавчий комітет Славутської міської ради, Славутський ліцей II-III ступенів Хмельницької обласної ради.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗАХІД

- Профільна школа – це можливість для учнів вивчати предмети поглиблено, відповідно до своїх потреб. Це можливість для громади забезпечити надання якісних освітніх послуг, створити систему збалансованого та ефективного використання бюджетних коштів у сфері освіти.
- Новий Закон України «Про освіту» передбачає запуск профільної школи не пізніше 2027 р., проте допускає можливість це зробити раніше. Одним із головних викликів в цьому процесі є створення спроможної шкільної мережі громади, адже профільне навчання в школі передбачає наявність 3-4 паралелей в 10-12 класах.
- Впровадження профільної освіти є одним із стратегічних завдань для ОТГ. Його реалізація на практиці характеризуватиме спроможність громади забезпечити рівний доступ до якісних освітніх послуг.
- Форум «Профільна освіта. Виклики та стратегії» є першим із п'яти тематичних Форумів присвячених найбільш актуальним питанням реформи освіти в Україні. Головний акцент під час заходів робитиметься на формуванні лідерства, пошуку підходів до підвищення ефективності управління освітою, створенню культури діалогу і стратегічного бачення освіти в громадах.
- Загальна тривалість форуму – 1,5 днів. Початок о 10.00 першого дня та завершення о 14.00 другого дня. Захід розрахований на 45 учасників – експертів-практиків з числа керівників органів управління громад і малих міст з усіх регіонів України, готових поділитися практичним досвідом своєї громади у відповідній тематиці.
- Організатори забезпечують: експертну і тренінгову підтримку Форуму; комплект роздаткових матеріалів по тематиці Форуму (в електронному вигляді); проживання і харчування.
- Учасники самостійно покривають транспортні витрати.

ПРОГРАМА ПРОВЕДЕННЯ І РЕГІОНАЛЬНОГО ФОРУМУ «ПРОФІЛЬНА ОСВІТА, ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ»

24 червня 1-й день	
9.00-10.00	Реєстрація учасників
10.00-10.30	Привітання та знайомство. Мета форуму. Правила і формат
10.30-11.30	Секція 1 «Профільна освіта: Методологічні засади. Нормативно-правове регулювання. Ситуація в Україні та досвід Польщі»
11.30-12.00	Перерва
12.00-13.00	Секція 2. Частина 1 «Оцінка ефективності організації профільного навчання. Індикатори ефективності»
14.00-14.45	Секція 2. Частина 2 «Оцінка ефективності організації профільного навчання. Індикатори ефективності»
14.45-17.00	Секція 3. «Комунікація з зацікавленими сторонами - невід'ємний елемент в процесі впровадження профільного навчання»
17.00-17.20	Підбиття підсумків
25 червня. 2-й день	
10.00-12.00	Секція 4. «Створення освітніх округів для забезпечення ефективного та якісного профільного навчання на засадах міжмуніципального співробітництва органів місцевого самоврядування
12.00-13.30	Перерва
13.30-14.00	Старт старшої профільної школи: 2023 чи 2027? Виклики, ризики, переваги. Підбиття підсумків семінару. Планування наступних заходів

Профільна освіта на часі!

Стор. 2

Упродовж двох днів, 24 та 25 червня, за сприяння шведсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» (SKL International) та Solidarity Fund PL Kyiv, за експертно-організаційної підтримки Департаменту освіти і науки Хмельницької ОДА, Асоціації об'єднаних територіальних громад, виконавчого комітету Славутської міської ради проходив Регіональний форум «Профільна освіта. Виклики та стратегії». Захід відбувся у Славутському ліцеї-інтернаті II-III ступенів Хмельницької обласної ради, в якому на практиці втілено ідею профільного навчання.

Метою освітянського форуму стало обговорення актуальних питань впровадження профільної освіти, викликів, пов'язаних із цим процесом, шляхів їх вирішення, обмін досвідом України і Польщі, визначення заходів, необхідних для впровадження якісних змін в управлінні освітою. Учасниками семінару стали начальник Департаменту освіти ХОДА Олег Фасоля, представники шведсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» - Войтек Мархлавський, Айдер Сейтосманов, Інна Білик, експерти-практики з числа керівників органів управління громад і малих міст із Хмельницької, Рівненської, Житомирської, Львівської, Черкаської, Чернівецької, Дніпропетровської та Вінницької областей. Серед учасників - експерти секторальної платформи «Якісна освіта» Асоціації ОТГ. Адже впровадження профільної освіти є важливим напрямком розвитку української школи.

Матеріал: «ПУЛЬС» м. Славута

СПИСОК УЧАСНИКІВ І РЕГІОНАЛЬНОГО ФОРУМУ «ПРОФІЛЬНА ОСВІТА. ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ»

№ з/п	Прізвище, ім'я	Посада
1	Баранчук Ольга	Начальник відділу освіти, культури, молоді та спорту виконавчого комітету Білогірської селищної ради Хмельницької області
2	Білик Інна	Експерт шведсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні»
3	Бойчак Дмитро	Начальник відділу освіти Славутської РДА Хмельницької області
4	Вдовенко Сергій	Заступник начальника відділу освіти, молоді та спорту Коростишівської міської ради Житомирської області
5	Глушук Галина	Заступник начальника управління освіти, культури, туризму, молоді та спорту Млинівської селищної ради Рівненської області
6	Грекова Ірина	Начальник відділу освіти виконавчого комітету Солонянської селищної ради Солонянського району Дніпропетровської області
7	Грищенко Ірина	Заступник сільського голови з питань освіти та охорони здоров'я Білозірської сільської ради Черкаської області
8	Діденко Олександр	Начальник відділу освіти, культури, молоді та спорту Мринської сільської ради Носівського району Чернігівської області
9	Заїка Олена	Начальник відділу освіти, молоді та спорту Красилівської міської ради Хмельницької області
10	Заяць Веліна	Голова Дунаєвецької міської ради Хмельницької області, голова секторальної платформи "Освіта" Асоціації ОТГ
11	Зубова Жанна	Начальник відділу освіти, культури, молоді, спорту та соціального захисту населення Крупецької сільської ради Хмельницької області
12	Іваненко Олег	Директор Славутської загальноосвітньої школи I-III ступенів №1 Хмельницької області
13	Качуріна Ірина	Начальник відділу освіти, молоді та спорту Чемеровецької селищної ради Хмельницької області
14	Климко Світлана	Начальник відділу освіти Тербовлянської міської ради Тернопільської області
15	Ковталюк Алла	Начальник відділу освіти, молоді та спорту Новокалінівської міської ради Львівської області
16	Колесник Оксана	Начальник відділу освіти Іванівської сільської ради Чернігівського району Чернігівської області
17	Копань Сергій	Експерт шведсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні»
18	Космина Наталія	Начальник відділу освіти, культури, молоді і спорту та туризму Судилківської сільської ради Хмельницької області
19	Крес Олена	Начальник відділу освіти, молоді та спорту Семенівської міської ради Чернігівської області
20	Кузьмич Володимир	Начальник відділу освіти, культури, молоді та спорту Старосільської сільської ради Рівненської області
21	Лавінські Александр	Польський експерт, Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli - Zielona Góra
22	Літвінова Вікторія	Начальник відділу освіти, молоді та спорту Бобринецької міської ради Кіровоградської області
23	Макриця Людмила	Начальник відділу освіти, культури з питань сім'ї, молоді та спорту Немовицької сільської ради Рівненської області

24	Маринюк Михайло	Начальник відділу освіти, молоді та спорту Летичівської селищної ради Хмельницької області
25	Мархлевські Войтек	Експерт шведсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні»
26	Медведева Світлана	Секретар Славутської міської ради Хмельницької області
27	Мельник Юлія	Начальник відділу освіти, культури, туризму, молоді та спорту Клевенської селищної ради Рівненської області
28	Мисько Василь	Начальник управління освіти виконавчого комітету Нетішинської міської ради Хмельницької області
29	Осипенко Алла	Начальник відділу освіти, молоді та спорту Любарської селищної ради Житомирської області
30	Островська Олена	Заступник директора з навчально-виховної роботи Кам'янець-Подільського ліцею I-III ступенів «Славутинка» Хмельницької обласної ради
31	Пасічник Анатолій	Начальник управління освіти виконавчого комітету Старокостянтинівської міської ради Хмельницької області
32	Перепелиця Ельміра	Начальник управління освіти виконавчого комітету Славутської міської ради Хмельницької області
33	Петренко Інна	Директор Красилівської загальноосвітньої школи I-III ступенів №1 Красилівської міської ради Хмельницької області
34	Прищепа Людмила	Начальник відділу освіти, охорони здоров'я і соціально-культурної сфери Новоборівської селищної ради Житомирської області
35	Рибак Сергій	Начальник відділу освіти Городоцької міської ради Хмельницької області
36	Саприкіна Олена	Директор Славутського ліцею II-III ступенів Хмельницької обласної ради
37	Сафронова Валентина	Начальник відділу освіти Чкаловської сільської ради Дніпропетровської області
38	Сеїтосманов Айдер	Експерт шведсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні»
39	Сидор Василь	Голова Славутської міської ради Хмельницької області
40	Сітарський Віталій	Начальник відділу освіти, молоді та спорту виконавчого комітету Полонської міської ради об'єднаної територіальної громади Хмельницької області
41	Стасюк Алла	Спеціаліст I категорії Бугринської сільської ради Рівненської області
42	Стрельчук Наталія	Начальниця соціально-гуманітарного відділу Барської міської ради Вінницької області
43	Фасоля Олег	Директор Департаменту освіти і науки Хмельницької ОДА Хмельницької області
44	Франчук Тетяна	Директор Старокостянтинівського ліцею ім. М. С. Рудяка Хмельницької області
45	Яцюк Микола	Директор Нетішинської загальноосвітньої школи I-III ступенів №2 Хмельницької області

КОРИСНА ІНФОРМАЦІЯ

Онлайн платформа кращих практик з управління освітою в об'єднаних територіальних громадах
<http://wiki.skliinternational.org.ua/>

Кращі практики Управління освітою в громадах

Головна

Практики

Міжнародний досвід ▾

Додати практику

Про проект ▾

Вхід/Реєстрація

ПУБЛІКАЦІЇ ШВЕДСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПРОЕКТУ «ПІДТРИМКА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ»

А. Ткачук, «Скандинавський шлях. Досвід реформ адміністративно-територіального устрою і місцевого самоврядування в Данії та Швеції», 2015

М. Гербст, Я. Герчинський, «Децентралізація освіти у Польщі: Досвід 25 років», 2015

Р. Шиян, «Децентралізація освіти у Польщі. Досвід для України», 2016

А. Сеїтосманов, В. Мархлевський, О. Фасоля, «Методичні рекомендації щодо створення системи управління освітою об'єднаних територіальних громад», 2016

Д. Янг, «Міське самоврядування в країнах Скандинавії та Балтії», 2016

В. Мархлевські, О. Процак, «Стратегія розвитку освіти в громаді», 2018

СТАРША ПРОФІЛЬНА ШКОЛА: КРОКИ ДО СТАНОВЛЕННЯ

Методичні рекомендації

АВТОРИ:

СЕЇТОСМАНОВ АЙДЕР

МАРХЛЄВСЬКІ ВОЙТЕК

ФАСОЛЯ ОЛЕГ

ДЛЯ НОТАТОК

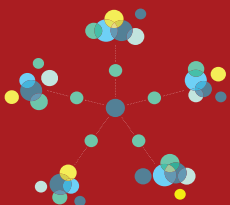
АЙДЕР СЕЇТОСМАНОВ,
експерт
шведсько-українського
проекту «Підтримка
децентралізації в Україні»

ОЛЕГ ФАСОЛЯ,
директор Департаменту
освіти і науки Хмельницької
обласної державної
адміністрації

ВОЙТЕК МАРХЛЄВСЬКІ,
експерт
шведсько-українського
проекту «Підтримка
децентралізації в Україні»

**ШВЕДСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЕКТ
«ПІДТРИМКА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ»**